

**Zapotrzebowanie na
kwalifikacje w wybranych
obszarach kształcenia
zawodowego – obszar
administracyjno-usługowy,
branża drzewno-meblarska**

Kraków 2018

Autorzy opracowania:

Grupa BST Sp. z o. o.

hab. prof. UO Robert Geisler – ekspert wiodący

Iwona Kłóska – ekspert obszaru administracyjno-usługowego

dr Katarzyna Tkocz-Wolny

Zdzisław Wolny

Andrzej Kempa

Wojciech Szymała

Aneta Kasprzyk

Ewa Lutogniewska

Justyna Stańczyk

Wydawca:

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

Departament Polityki Regionalnej

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 90 926

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie

www.obserwatorium.malopolska.pl

Skład publikacji:

xxx

Projekt okładki:

yyy

ISBN:

xxx-xx-xxxxx-xx-x

Egzemplarz bezpłatny

Przy publikowaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

SPIS TREŚCI

Lista skrótów	4
Cel badania, metodologia i podstawowe pojęcia	5
Cel badania, problem badawczy oraz pytania badawcze	5
Metodologia realizacji badania	6
Branża drzewno-meblarska	7
Definicja branży	7
Zawody	17
Bilans zawodów	25
Kompetencje zawodowe i kwalifikacje	25

Lista skrótów

A-U	Obszar administracyjno-usługowy
BHP	Bezpieczeństwo i higiena pracy
CATI	Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny
CKZ	Centra Kompetencji Zawodowych
E-E	Obszar elektryczno-elektroniczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony
KZiS	Klasyfikacja zawodów i specjalności
M-S	Obszar medyczno-społeczny
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
SIO	System Informacji Oświatowej
T-G	Obszar turystyczno-gastronomiczny
UMWM	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZS	Zespół Szkół

Cel badania, metodologia i podstawowe pojęcia

Cel badania, problem badawczy oraz pytania badawcze

Celem badania była **identyfikacja oczekiwań pracodawców wobec absolwentów szkół zawodowych** w obszarach:

- administracyjno-usługowym,
- elektryczno-elektronicznym,
- turystyczno-gastronomicznym,
- medyczno-społecznym (kompetencje i kwalifikacje)

oraz określenie zapotrzebowania na pracowników w ujęciu zawodów w perspektywie kolejnych 5 lat. Niniejszy raport poświęcony został omówieniu wyników badania w ramach **obszaru administracyjno-usługowego**.

Tabela 1. Cele szczegółowe badania

CEL SZCZEGÓŁOWY
Zbadanie na jakie zawody z obszaru A-U, E-E, T-G i M-S jest największe zapotrzebowanie na rynku pracy, a także identyfikacja nowych zawodów, na które występuje bądź będzie występować zapotrzebowanie.
Określenie jakich kompetencji i kwalifikacji (w podziale na zawody) pracodawcy oczekują od pracowników (w oparciu o aktualnie zatrudnionych pracowników).
Identyfikacja kompetencji i kwalifikacji, które nie są oferowane przez szkolnictwo zawodowe (na poziomie poszczególnych zawodów), a które mogą zostać zaoferowane w innym środowisku (certyfikowane szkolenia, staże, praca na stanowisku pracy etc.).
Określenie obecnego stanu zapotrzebowania na pracowników poszczególnych zawodów i w perspektywie najbliższych 5 lat.
Zbadanie jak wygląda współpraca na linii przedstawiciele poszczególnych branż – szkoły zawodowe (określenie czynników sprzyjających współpracy i barier).
Opracowanie rekomendacji w zakresie przygotowania oferty programowej pod kątem efektów kształcenia korespondujących z popytem na kompetencje i kwalifikacje wśród pracodawców oraz możliwych działań przedstawicieli biznesu w zakresie współpracy ze szkołami zawodowymi.

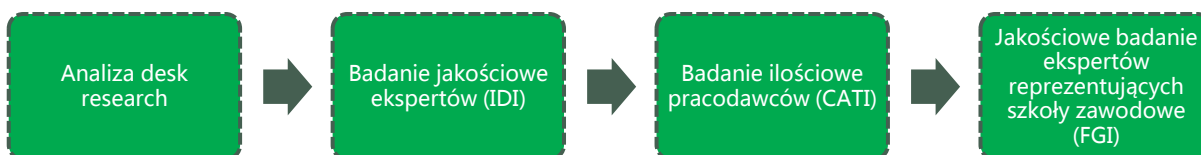
Źródło: Opracowanie własne

Metodologia realizacji badania

Niniejszy raport jest jednym z opracowań obszarowych przygotowanych w ramach projektu pt. „Zapotrzebowanie na kwalifikacje w wybranych obszarach kształcenia zawodowego”.

Badanie opierało się zarówno na technikach jakościowych, jak i ilościowych. Zostało ono zrealizowane w 4 częściach. Pierwszą częścią była **analiza desk research**, która miała na celu zdefiniowanie stosowanych pojęć, weryfikacja listy zawodów oraz przygotowanie listy kwalifikacji i kompetencji wymaganych od pracowników w poszczególnych zawodach. Drugim elementem badania było badanie jakościowe wśród ekspertów. **Indywidualne wywiady pogłębione przeprowadzone zostały z przedstawicielami stowarzyszeń branżowych, przedstawicielami zespołów branżowych (funkcjonujących przy CKZ), doradcami powiatowych urzędów pracy oraz z przedsiębiorcami**. Łącznie przeprowadzono 40 wywiadów. Celem badań jakościowych było dookreślenie definicji branży, rozpoznanie kontekstu funkcjonowania branży, zidentyfikowanie kluczowych podmiotów funkcjonujących w województwie, określenie zapotrzebowania na pracowników. Dodatkowo w trakcie wywiadów, weryfikacji poddano listy kwalifikacji i kompetencji dla każdego zawodu, które były podstawą do przeprowadzenia części trzeciej – **badania ilościowego wśród przedsiębiorców**. Badanie przeprowadzono na próbie 945 pracodawców, zatrudniających osoby wykształcone w analizowanych zawodach. Respondentami w wywiadach kwestionariuszowych były osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwach. Celem badania było pozyskanie danych ilościowych na temat aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania rynku na pracowników (w podziale na zawody), a także najważniejszych kompetencji i kwalifikacji pracowników. Ostatnią częścią badania były **zogniskowane wywiady grupowe z ekspertami reprezentującymi szkoły zawodowe**. Osobami, które wzięły udział w badaniu byli m.in. opiekunowie praktycznej nauki zawodu, przedstawiciele szkół będących CKZ, osoby z uprawnieniami egzaminatora, osoby współpracujące ze szkołami za granicą, a także kierownicy warsztatów szkolnych. Przeprowadzono 2 wywiady grupowe – w Oświęcimiu (9 uczestników) oraz Krakowie (11 uczestników). Celem badań jakościowych było określenie zakresu zmian oraz sposobu nauczania w szkole w obszarach zdiagnozowanych luk kompetencyjnych (kompetencji oczekiwanych przez pracodawców, których nie posiadają absolwenci szkół zawodowych), a także określenie charakteru współpracy pomiędzy przedstawicielami poszczególnych branża szkołami zawodowymi.

Rysunek 1. Etapy realizacji badania

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze administracyjno-usługowym wyróżniono 8 branży według klasyfikacji ORE: chemiczno-ceramiczno-szklarską, ekonomiczno-administracyjno-biurową, fryzjersko-kosmetyczną, poligraficzno-fotograficzną, skórzano-obuwniczą, transportowo-spedycyjno-logistyczną, włókienniczo-odzieżową oraz drzewno-meblarską, której niniejszy raport jest poświęcony.

Branża drzewno-meblarska

Definicja branży

Branża drzewno-meblarska zajmuje się przede wszystkim przemysłem tartacznym, przemysłem płyt drewnopochodnych, produkcją opakowań, produkcją stolarki drzewnej oraz produkcją mebli. Wymienione gałęzie branży drzewno-meblarskiej są ze sobą powiązane. Jednak należy podkreślić szczególną rolę przemysłu tartaczno, który jest dominującym odbiorcą i miejscem przerobu drewna wielkowymiarowego. Również ważną gałęzią przemysłu drzewno-meblarskiego jest produkcja mebli¹. Większość firm tartacznych, producentów wyrobów z drewna litego oraz mebli, funkcjonujących na krajowym rynku jest w posiadaniu polskiego kapitału².

Należy także zauważyć, że przemysł meblarski ma długą tradycję i znaczenie w Polsce. Przełomowe wydarzenie w jego rozwoju miało miejsce po zmianie gospodarki z centralnie planowanej na wolnorynkową, co spowodowało, że wiele przedsiębiorstw zajmujących się produkcją mebli zostało sprywatyzowanych, powstało także dużo nowych podmiotów gospodarczych, które nasiliły konkurencję w branży drzewno-meblarskiej³.

Jak wynika z danych opracowanych przez Ogólnopolską Izbę Gospodarczą Producentów Mebli Polska jest dzisiaj szóstym producentem i czwartym eksporterem mebli na świecie. W branży meblarskiej działa ponad 25 tys. podmiotów. W pierwszym półroczu 2017 roku z Polski wyeksportowano 1,72 mln ton mebli, czyli o 7,7% więcej niż w okresie od stycznia do czerwca 2016 roku oraz o ponad 22% więcej niż w analogicznym okresie 2016 roku. Wartość eksportu także wzrosła, z 3,6 mld EUR w I półroczu 2016 roku do 3,83 mld EUR po sześciu miesiącach bieżącego roku, tj. o 6,4%. Udział wartości sprzedaży mebli produkowanych w Małopolsce w stosunku do wartości dla Polski był stosunkowo niewielki w 2013 roku⁴. Wartość mebli wyprodukowanych i sprzedanych

¹ Strategia dla przemysłu drzewnego do 2006 roku. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej [w:] http://www.drewno.pl/d/strategia_dla_przemyslu_drzewnego_2006.pdf.

² <http://www.poradnikbiznesu.info/przemysl-40/przemysl-drzewny/polski-przemysl-drzewny>, [dostęp: 30. 05. 2018].

³ W. M. Dyba, T. Stryjakiewicz: Inicjatywy klastrowe jako szansa rozwoju przemysłu meblarskiego w Polsce w warunkach kryzysu – przykład Swarzędzkiego Klastra Producentów Mebli, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 2014.

⁴ Główny Urząd Statystyczny.

w badanym województwie w 2013 r. wynosiła 1,08 mld zł, co uplasowało województwo małopolskie na 6. miejscu, za województwami: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim i łódzkim⁵. Dodatkowo należy podkreślić, że przemysł drzewny jest reglamentowany z powodu monopolistycznej pozycji Lasów Państwowych i stosowanych przez nie systemem sprzedaży drewna⁶. Pozycja monopolisty powoduje przerwy w dostawach, a także windowanie cen, co znacznie obniża rentowność przedsiębiorstw.

Jako najistotniejsze światowe trendy w branży meblarskiej należy wymienić postępującą indywidualizację produkcji, zmiany w zakresie wykorzystywanych materiałów produkcyjnych zmierzające ku wyborowi materiałów ekologicznych. Ponadto, w firmach tej branży stosuje się nowe technologie do obsługi maszyn i urządzeń. W związku z tym odnotowuje się wzrost zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników, zarówno na stanowiska rzemieślnicze, jak i specjalistyczne.

Rozwój branży drzewno-meblarskiej w Polsce ściśle powiązany jest z eksportem (duża część produkcji tej branży zorientowana jest na eksport). Z tego powodu niezbędne jest stworzenie warunków do trwałego i długookresowego rozwoju eksportu, traktowanego jako jeden z podstawowych priorytetów rozwoju branży drzewno-meblarskiej. Rozwój branży wspierany jest przez finansowanie badań naukowych na rzecz rozwoju. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju uruchomił program sektorowy WoodINN. W ramach programu realizowane są prace B+R mające na celu opracowanie technologii wykorzystywanych w przemyśle leśno-drzewnym i meblarskim, jak również w przemyślach towarzyszących takich, jak: produkcja tworzyw sztucznych, blach, profili stalowych czy aluminiowych, które są wykorzystywane przez sektor leśno-drzewny i meblarski⁷. Z Małopolski zakwalifikowano do dofinansowania projekty, które dają możliwości dalszego rozwoju branży w oparciu o innowacyjne technologie. W przyszłości należy się spodziewać nowych miejsc pracy w branży, które będą wymagały posiadania wysokich kwalifikacji: wykształcenia ogólnego, a także umiejętności obsługi nowoczesnych urządzeń. Należy rozważyć na forum branżowym możliwości uruchomienia studiów dualnych z uwzględnieniem oczekiwanych przez środowisko umiejętności i kwalifikacji. W dalszej kolejności można opracować katalog nowych, wynikających z rozwoju przemysłu i technologii kwalifikacji, które powinny zostać wdrożone programowo w placówkach szkolenia zawodowego. W tym celu niezbędne jest opracowanie narzędzi ułatwiających monitoring oczekiwanych przez branżę kwalifikacji i kompetencji.

W tabeli 21 zaprezentowano szczegółowe informacje dotyczące sekcji, działów oraz grup PKD, w ramach których funkcjonują podmioty gospodarcze branży drzewno-meblarskiej. Wyróżniono Sekcję A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, a w niej dział PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna oraz Sekcję C - Przetwórstwo przemysłowe, a w niej działy PKD: 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania, 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru oraz 31 - Produkcja mebli. W ramach wyróżnionych czterech działów PKD wymienione zostały również grupy PKD skupiające podmioty zaangażowane w obszar drzewno-meblarski. Informacje te zostały zaprezentowane w tabeli 2.

⁵ M. Ulbrych: Przemysł meblarski w Polsce i jego międzynarodowa pozycja konkurencyjna, *Ekonomia Międzynarodowa*, 2016.

⁶ <http://www.poradnikbiznesu.info/przemysl-40/przemysl-drzewny/polski-przemysl-drzewny>, [dostęp: 30. 05. 2018].

⁷ <http://ec-bzp.pl/woodinn/> [14.07.2018].

Tabela 2. Charakterystyka podmiotów działających w branży drzewno-meblarskiej (sekcje, działy, grupy PKD)

SEKCJA PKD	DZIAŁ PKD	GRUPY PKD
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	02.1 - Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych
		02.2 - Pozyskiwanie drewna
		02.3 - Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna
		02.4 - Działalność usługowa związana z leśnictwem
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	16.1 - Produkcja wyrobów tartacznych
		16.2 - Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
	17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru	17.1 - Produkcja masy włóknistej, papieru i tektury
		17.2 - Produkcja wyrobów z papieru i tektury
	31 - Produkcja mebli	31.0 - Produkcja mebli

Źródło: Opracowanie własne

Analizie poddano podmioty gospodarcze według klasy wielkości. W poszczególnych działach PKD zidentyfikowano największe przedsiębiorstwa działające na terenie Małopolski. Wśród przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 pracowników w poszczególnych działach PKD zidentyfikowano:⁸

→ **Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania** (dział PKD **16**) - wyróżniono: CMC sp. z o. o (Andrychów), Contract Eco sp. z o. o (Bochnia), Forest Gorlice sp. z o. o (Gorlice), Krzysztof Pacyga Pacyga Import Export (Krzeszów), S Media sp. z o. o (Kraków), Fakro sp. z o. o (Kraków), Ucr Technika sp. z o. o (Kraków), Wiśniowski sp z o. o S.K.A. (Wielogłowy).

→ **Produkcja papieru i wyrobów z papieru** (dział PKD **17**) - wyodrębniono: Kimberly Clark S. A. (Klucze), Velvet Care sp. z o. o (Klucze), International Paper Polska sp. z o. o (Kraków), Delta Graphix Zakład Pracy Chronionej Marian Dreszer (Tarnów), Tarnowskie Zakłady Osprzętu Elektrycznego Tarek Józef SZTORC (Wola Rzędzińska).

→ **Produkcja mebli** (dział PKD **31**) - wyróżniono: Komplet Plus sp. z o. o (Andrychów), Zakład Stolarski WLR Baran sp. j. (Chełmek), Krzysztof Pacyga Pacyga Import Export (Krzeszów), Meble Bugajski sp. z o. o (Nowy Sącz).

Badani w indywidualnych wywiadach pogłębionych wskazali następujące podmioty z branży drzewno-meblarskiej, jako wyróżniające się na małopolskim rynku: Fakro sp. z o.o (Nowy Sącz), Bogdański sp.j. Jan i Czesław Bogdańscy (Nowy Sącz) i Wiśniowski sp. z o.o. S.K.A. (Wielogłowy)⁹.

⁸ Opracowano na podstawie Bisnode Polska Baza Danych, [dostęp: 07.05.2018].

⁹ Opracowano na podstawie badań jakościowych IDI.

Podmioty gospodarcze w branży drzewno-meblarskiej

W województwie małopolskim w 2017 roku zlokalizowanych było 9 695 podmiotów gospodarczych branży drzewno-meblarskiej. Największą liczbą podmiotów gospodarczych w branży drzewno-meblarskiej charakteryzował się dział PKD 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (4 831 podmiotów), z najwięcej znajdowało się na terenie powiatu suskiego (959 podmiotów), nowotarskiego (400) oraz myślenickiego (343), a najmniej było ich w powiecie miechowskim (44) oraz proszowickim (24).

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych branży drzewno-meblarskiej w 2017 r.

NAZWA	OGÓ- LEM	OGÓLEM DLA BRANŻY	SEKCJA A DZIAŁ 02		SEKCJA C DZIAŁ 16		SEKCJA C DZIAŁ 17		SEKCJA C DZIAŁ 31	
	liczba	liczba	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
MAŁOPOLSKIE	380 020	9 695	966	0,3	4 831	1,3	538	0,1	3 360	0,9
Powiat bocheński	8 895	297	29	0,3	149	1,7	12	0,1	107	1,2
Powiat brzeski	6 857	149	27	0,4	75	1,1	5	0,1	42	0,6
Powiat chrzanowski	11 862	243	22	0,2	127	1,1	8	0,1	86	0,7
Powiat dąbrowski	3 339	87	11	0,3	52	1,6	2	0,1	22	0,7
Powiat gorlicki	7 837	475	141	1,8	254	3,2	11	0,1	69	0,9
Powiat krakowski	30 334	629	36	0,1	261	0,9	58	0,2	274	0,9
Powiat limanowski	10 054	375	60	0,6	226	2,2	10	0,1	79	0,8
Powiat miechowski	4 468	83	21	0,5	44	1,0	3	0,1	15	0,3
Powiat myślenicki	12 689	615	43	0,3	343	2,7	13	0,1	216	1,7
Powiat nowosądecki	16 058	516	116	0,7	252	1,6	19	0,1	129	0,8
Powiat nowotarski	16 063	627	90	0,6	400	2,5	14	0,1	123	0,8
Powiat olkuski	11 821	196	42	0,4	97	0,8	22	0,2	35	0,3
Powiat oświęcimski	1 427	262	11	0,1	115	0,8	22	0,2	114	0,8
Powiat proszowicki	3 544	44	0	0,0	24	0,7	6	0,2	14	0,4
Powiat suski	8 061	1 294	99	1,2	959	11,9	23	0,3	213	2,6
Powiat tarnowski	12 575	707	76	0,6	471	3,7	24	0,2	136	1,1
Powiat tatrzański	10 316	207	29	0,3	140	1,4	7	0,1	31	0,3
Powiat wadowicki	16 496	1 150	34	0,2	275	1,7	38	0,2	803	4,9
Powiat wielicki	14 597	267	24	0,2	108	0,7	16	0,1	119	0,8
Powiat m.Kraków	138 515	1 138	41	0,0	341	0,2	189	0,1	567	0,4
Powiat m.Nowy Sącz	9 863	161	6	0,1	73	0,7	12	0,1	70	0,7
Powiat m.Tarnów	11 549	173	8	0,1	45	0,4	24	0,2	96	0,8

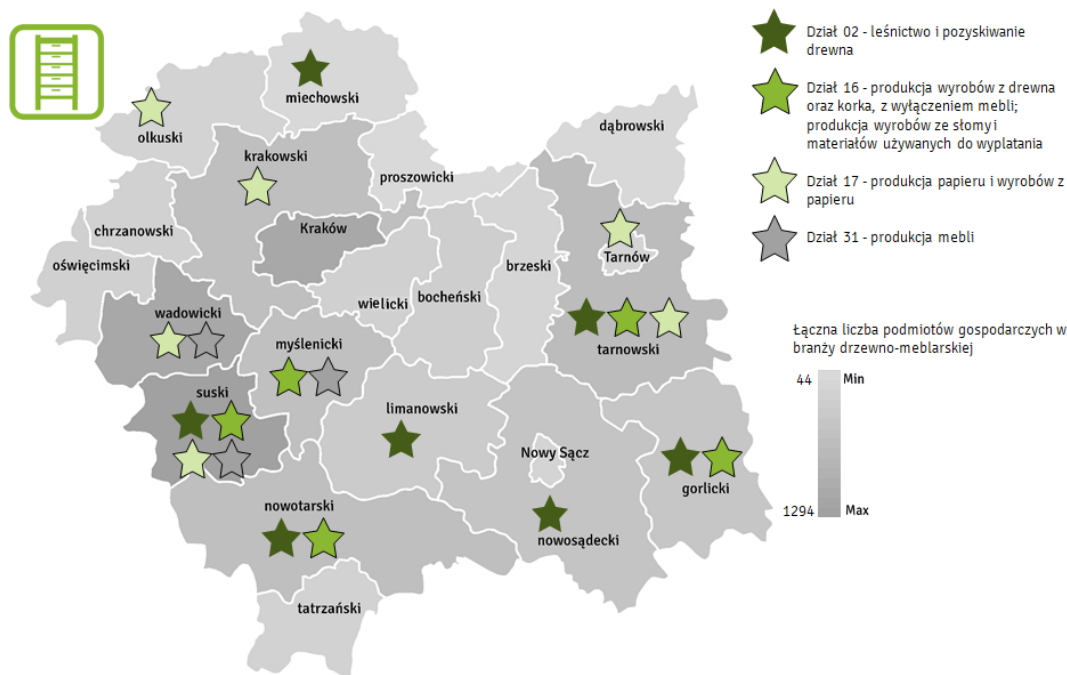
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dział PKD 31 - Produkcja mebli również wyróżnia się dużą liczbą podmiotów gospodarczych (3 360). Najwięcej odnotowano ich w powiecie wadowickim (803 podmioty) oraz mieście Kraków (567), a najmniejsza liczba podmiotów tego działu PKD znajdowała się w powiecie miechowskim (15) oraz proszowickim (14). Dla działu

PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna zaobserwowano 966 podmiotów gospodarczych w Małopolsce. Największa liczba zarejestrowana jest w powiecie gorlickim (141) oraz nowosądeckim (116), natomiast w powiecie proszowickim nie było żadnego podmiotu gospodarczego, który zostałby sklasyfikowany do omawianego działu PKD. Najmniejsza liczba podmiotów omawianej branży była przypisana do działu PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru, z czego największa liczba podmiotów zlokalizowana była w mieście Kraków – 189, a najmniejsza w powiecie miechowskim (3) oraz dąbrowskim (2). W tabeli przedstawiono także, jaki udział stanowiły podmioty gospodarcze wśród ogółu podmiotów na terenie poszczególnych powiatów. Największy procentowy udział w przypadku działu PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna odnotowano wśród podmiotów gospodarczych z powiatu gorlickiego (1,8%), dla działu PKD 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka – w powiecie suskim (11,9%), dla działu PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru również – w powiecie suskim (0,3%), natomiast dla działu PKD 31 - Produkcja mebli – w powiecie myślenickim (1,7%).

Na mapie 1 zaprezentowano powiaty wiodące pod względem liczby podmiotów gospodarczych według działów PKD, do których należą. Za wyróżniające się działy PKD w branży drzewno-meblarskiej w danym powiecie uznano takie, w których udział podmiotów gospodarczych był wyższy niż udział w skali województwa małopolskiego, powiększony o połowę odchylenia standardowego tych wartości dla wszystkich powiatów. Zaobserwowano, że w powiecie suskim wszystkie omawiane działy PKD branży drzewno-meblarskiej wyróżniają się pod względem udziału. W powiecie tarnowskim dominują podmioty z trzech wyróżnionych działów tj. działu PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna, działu PKD 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli oraz działu PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru. W powiecie nowotarskim oraz gorlickim wyróżniają się podmioty gospodarcze z dwóch działów - dział PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna, dział PKD 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli - w powiecie myślenickim działy: PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna, PKD 31 - Produkcja mebli, w powiecie wadowickim: dział PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru oraz dział PKD 31 - Produkcja mebli. Ponadto, dział PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna dominuje także w powiatach: miechowskim, limanowskim oraz nowosądeckim, a dział PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru w powiatach: olkuskim, krakowskim oraz mieście Tarnów.

Mapa 1. Podmioty gospodarcze w branży drzewno-meblarskiej według działów PKD w 2017 roku z uwzględnieniem podmiotów wyróżniających się w poszczególnych powiatach

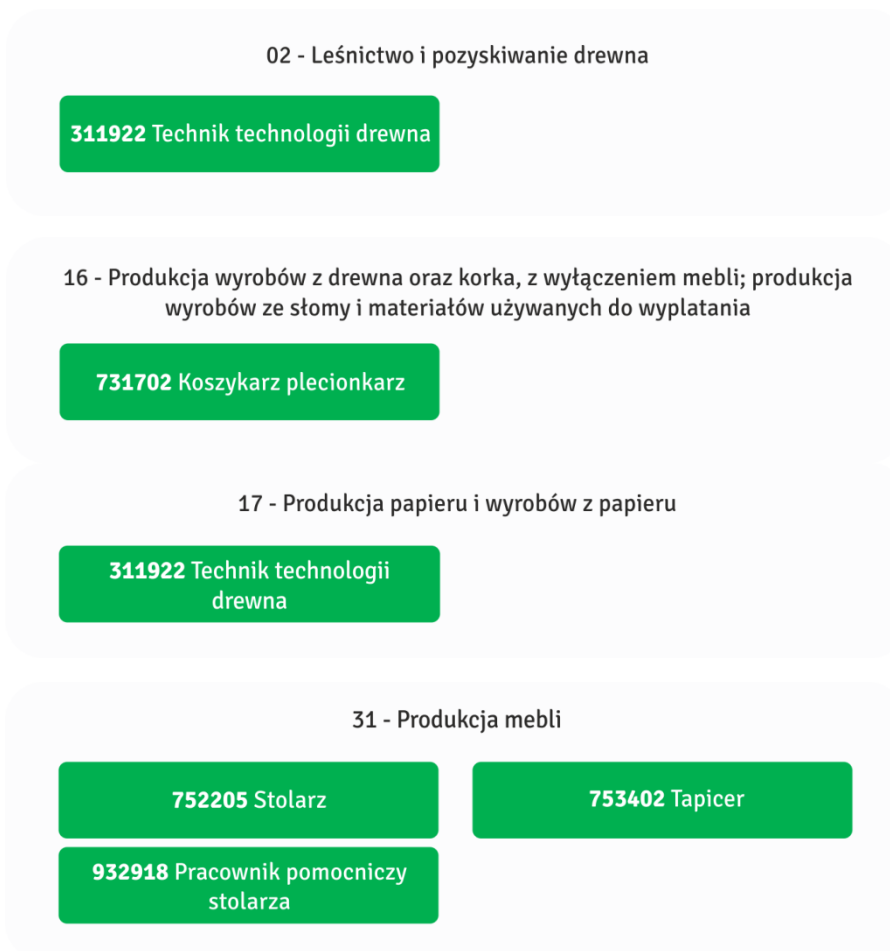
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze kosztów produkcji mebli około 60% stanowi koszt surowca¹⁰. Rozwój branży drzewno-meblarskiej zależny jest więc od potencjału i możliwości bazy surowcowej. Głównym dostawcą drewna na polski rynek są Lasy Państwowe, w których gestii znajduje się 94% pozyskiwanego w kraju surowca drzewnego i który jako dominujący producent drewna w Polsce wpływa na kształt rynku drewna. W Polsce przemysł drzewny zajmuje się 3 głównymi sektorami produkcji: grubizny i tarcicy, celulozy, papieru i tektury oraz mebli. W województwie małopolskim przedsiębiorstwa wpisujące się w powyższe sektory produkcji ulokowane są odpowiednio: produkcja grubizny i tarcicy – południowo-wschodnie powiaty (suski, nowotarski, gorlicki, tarnowski), produkcja celulozy, papieru i tektury – (powiaty tarnowski, krakowski, olkuski, wadowicki, suski), produkcja mebli – powiaty: wadowicki, myślenicki, suski.

Kształcenie w branży drzewno-meblarskiej

Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) w branży drzewno-meblarskiej wyróżnił 5 zawodów. Poniższe zestawienie prezentuje przyporządkowanie zawodów branży drzewno-meblarskiej do wybranych dla potrzeb realizacji niniejszego badania działów PKD. Do działu PKD 02 - Leśnictwo i pozyskiwanie drewna, działu PKD 16 - Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli oraz działu PKD 17 - Produkcja papieru i wyrobów z papieru przyporządkowano po 1 zawodzie, natomiast do działu PKD 31 - Produkcja mebli – 3 zawody. Niektóre zawody zostały przyporządkowane do więcej niż jednego działu PKD.

¹⁰ http://www.wzp.pl/uploads/pliki/Analiza_sytuacji_rynkowej-_Bran_a_drzewno-meblarska.pdf, [dostęp: 05.07.2018].

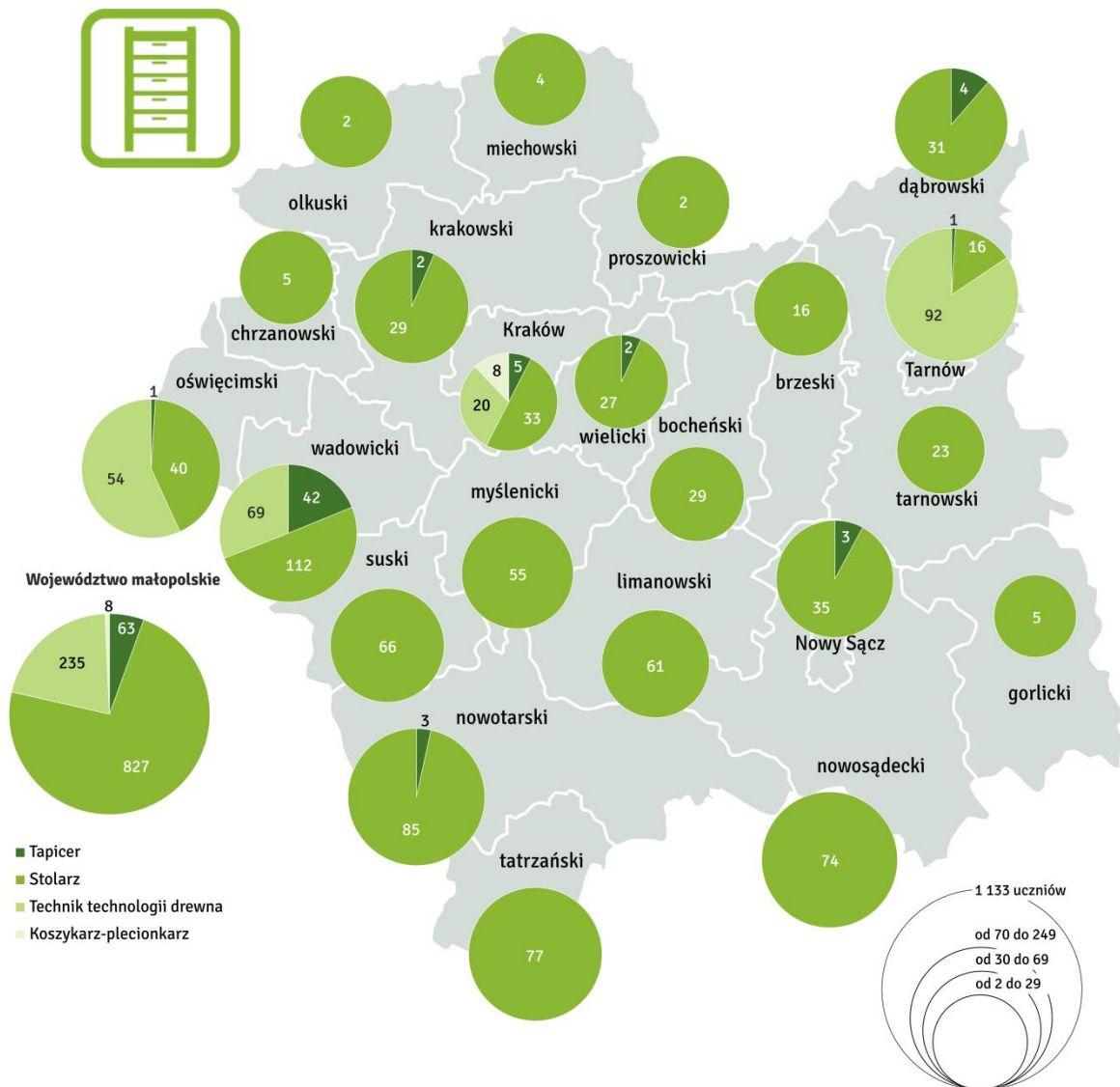
Rysunek 2. Zawody branży drzewno-meblarskiej według działów PKD

Źródło: Opracowanie własne

W województwie małopolskim w branży drzewno-meblarskiej w roku szkolnym 2017/2018 kształciło się 1 133 uczniów. Najwięcej uczniów w branży drzewno-meblarskiej kształciło się w kierunku **stolarz** (827 uczniów), z czego największa liczba odnotowana została w powiecie wadowickim (112 uczniów) oraz nowotarskim (85 uczniów). Popularnością cieszył się także zawód **technik technologii drewna**, który został wybrany przez 235 osób z Małopolski. Najwięcej uczniów w wymienionej profesji kształciło się w Tarnowie (92 osoby), powiecie tatrzańskim (69 osób) oraz oświęcimskim (54 osoby). Zawód **tapicer** został wybrany przez 63 osoby, z czego zdecydowanie najwięcej uczniów pobierało edukację w tym kierunku w powiecie wadowickim (42 osoby). Spośród zawodów omawianej branży zaobserwowano najmniejszą liczbę uczniów kształcących się w profesji **koszykarz-plecionkarz** (8 uczniów). Należy zaznaczyć, że nauka w tym zawodzie odbywała się tylko w Krakowie. W przypadku zawodu **stolarz** odnotowuje się kształcenie w każdym powiecie województwa małopolskiego. Tylko w mieście Kraków odbywało się kształcenie w 4 zawodach branży drzewno-meblarskiej, w powiatach: oświęcimskim, wadowickim oraz mieście Tarnów edukacja odbywała się w 3 zawodach: **stolarz**, **tapicer** oraz **technik technologii drewna**, natomiast w powiatach: dąbrowskim, krakowskim, nowotarskim, wielickim oraz Nowym Sączu – w 2 zawodach (**stolarz**, **tapicer**). W przypadku branży drzewno-meblarskiej w województwie małopolskim nie odbywało się kształcenie w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza**, gdyż jest to nowy zawód przeznaczony dla osób z niepełnosprawnościami, a zainteresowanie kształceniem w tym kierunku było znikome. Luka ta może zostać wypełniona przez kursy przekwalifikowujące adresowane do osób w wieku powyżej 50. roku życia. Pracownicy powyżej 50. roku życia nie są mobilni przestrzennie i społecznie, są

natomiast skłonni do zmiany kwalifikacji po to, aby pracować w miejscu zamieszkania. Praca w charakterze **pomocnika stolarza** jest przeznaczona dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Mapa 2. Liczba uczniów w zawodach branży drzewno-meblarskiej w poszczególnych powiatach w roku szkolnym 2017/2018

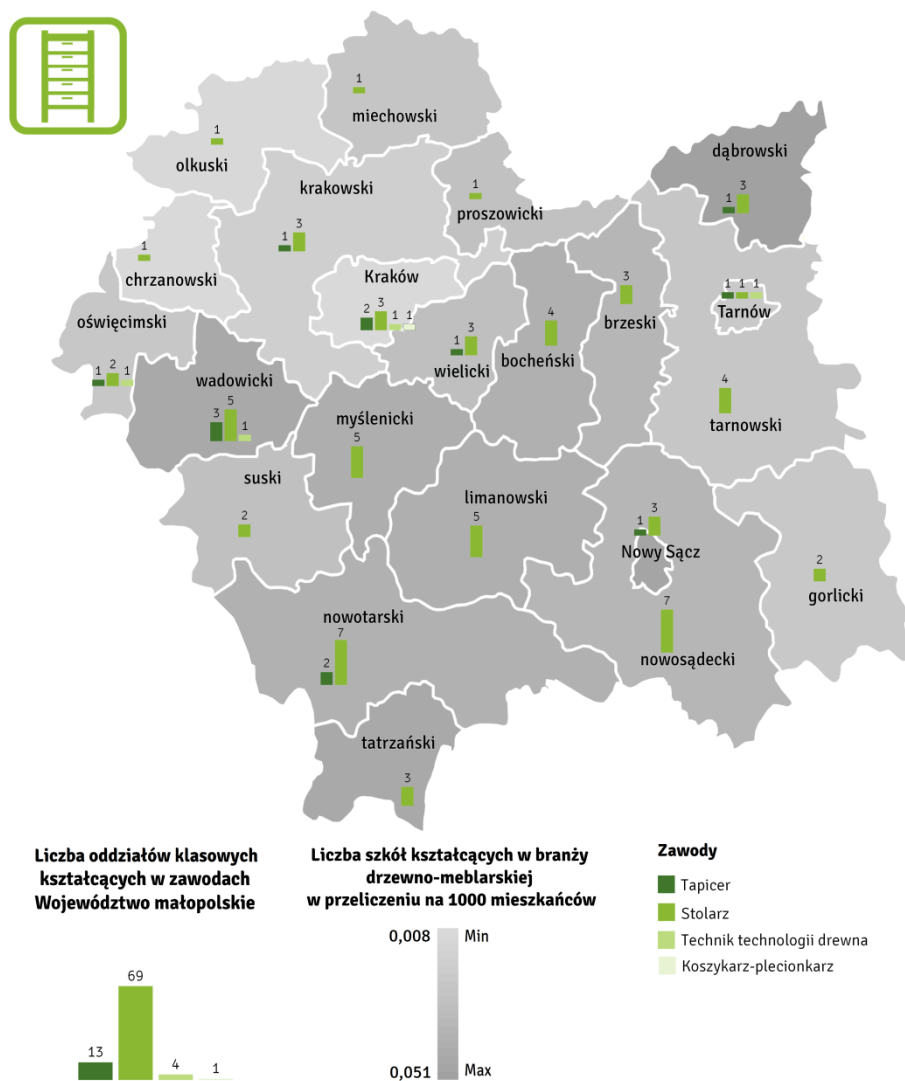

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO

W roku szkolnym 2017/2018 w zawodach branży drzewno-meblarskiej w województwie małopolskim kształciło 87 szkół. Największa liczba szkół w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców znajdowała się w powiecie dąbrowskim (0,051), a najmniejsza – w mieście Kraków (0,008) oraz powiecie chrzanowskim (0,008). Najwięcej szkół kształciło w zawodzie **stolarz** (69), z czego największa liczba znajdowała się w powiecie nowosądeckim (7) oraz nowotarskim (7), a najmniej (1) w powiecie chrzanowskim, miechowskim, olkuskim, proszowickim oraz mieście Tarnów. W zawodzie **tapicer** kształciło 13 szkół, w tym 3 w powiecie wadowickim, 2 – nowotarskim i mieście Kraków oraz po 1 w powiatach: dąbrowskim, krakowskim, oświęcimskim oraz miastach Nowy Sącz i Tarnów. W powiecie oświęcimskim, wadowickim, mieście Kraków oraz Tarnów znajdowało się po 1 szkole, w której kształcono w zawodzie **technik technologii drewna**. Kształcenie w zawodzie **koszykarz-plecionkarz**

odbywało się w 1 szkole w mieście Kraków. Liczba szkół kształcących w zawodach branży drzewno-meblarskiej jest relatywnie wysoka w stosunku do liczby podmiotów gospodarczych działających w ramach tej branży w województwie małopolskim.

Mapa 3. Liczba szkół kształcących w zawodach branży drzewno-meblarskiej w roku szkolnym 2017/2018

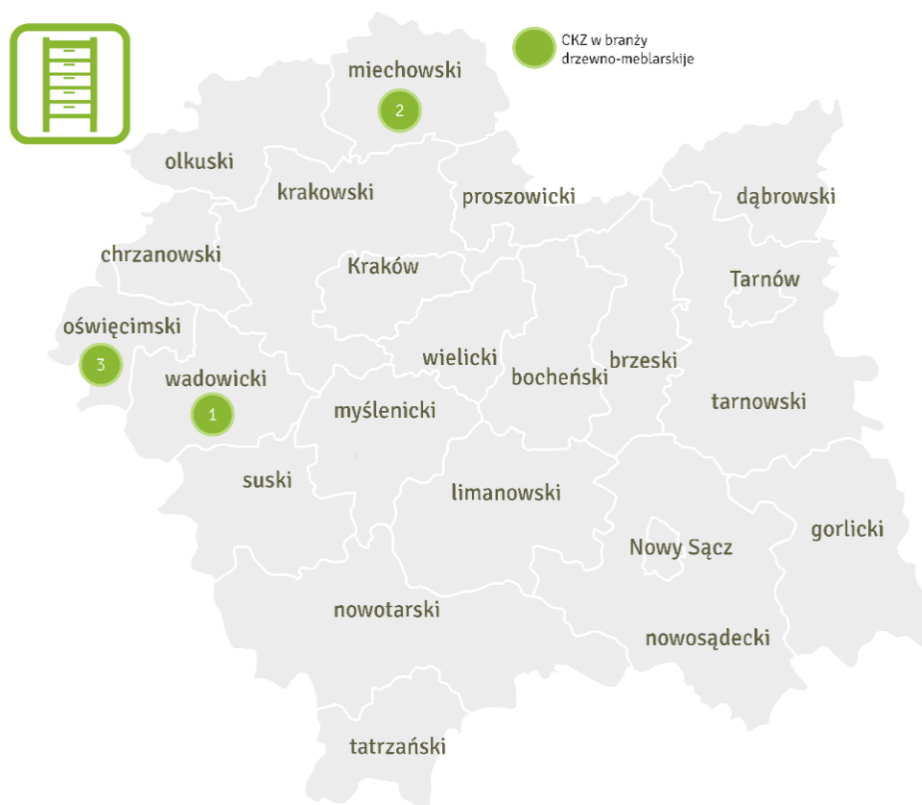
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO

Centra Kompetencji Zawodowych

W województwie małopolskim utworzono 3 CKZ¹¹, w których można się kształcić w zawodzie stolarz z branży drzewno-meblarskiej:

1. Andrychowskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego – składające się z Technikum Nr 1 im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Andrychowie oraz Branżowej Szkoły I Stopnia Nr 1 im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Andrychowie, kształci w zawodzie: **stolarz**.
2. CKZ Powiatu Miechowskiego na bazie Zespołu Szkół nr 1 i Zespołu Szkół nr 2, które kształci w zawodzie: **stolarz**.
3. CKZ Powiatu Oświęcimskiego na bazie Powiatowego Zespołu Nr 2 Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego i Technicznych w Oświęcimiu, Powiatowego Centrum Kształcenia Technicznego i Branżowego w Oświęcimiu, Powiatowego Zespołu Nr 6 Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Brzeszczach, które kształci w zawodzie: **stolarz**.

Mapa 4. Centra Kompetencji Zawodowych w branży drzewno-meblarskiej w województwie małopolskim (numery na mapie odpowiadają numerom CKZ wyróżnionych powyżej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UMWM

¹¹ Umożliwiają uzyskanie lub uzupełnienie kwalifikacji zawodowych w danym zawodzie. Na kwalifikacyjnych kursach zawodowych osoby dorosłe będą mogły uzyskać bezpłatnie kwalifikacje zawodowe i dyplom technika w danym zawodzie.

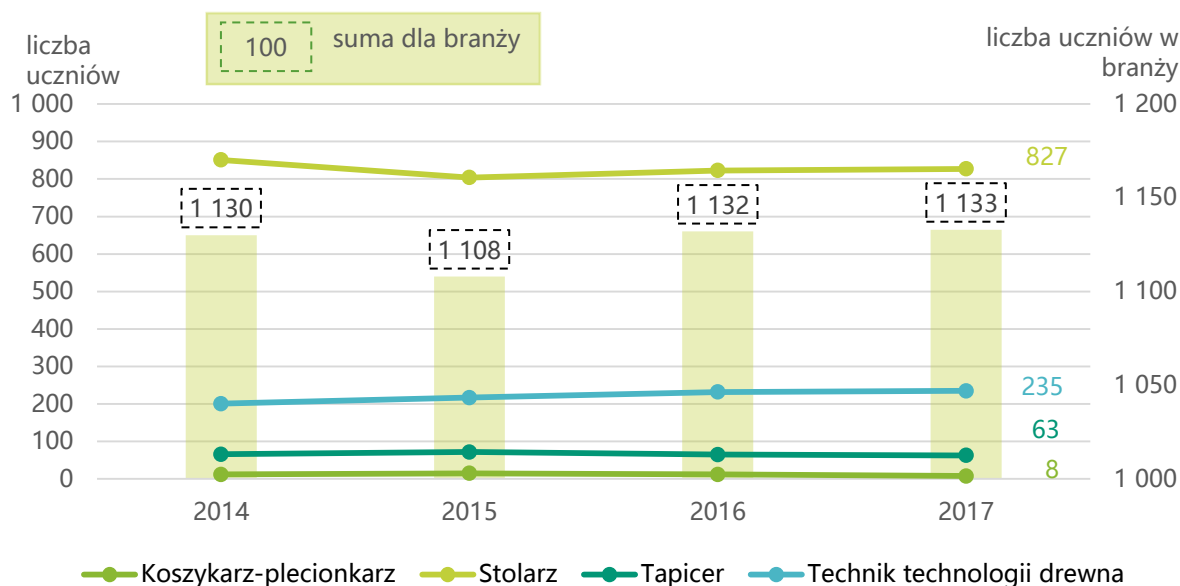

Zawody

Kształcenie w zawodach branży drzewno-meblarskiej

Liczba uczniów kształcących się w branży drzewno-meblarskiej na przestrzeni analizowanych lat była na stabilnym poziomie. Obecnie zauważalny jest spadek liczby ludzi młodych we wszystkich typach szkół – głównie ze względu na zmiany demograficzne (zmniejszająca się dzietność oraz wchodzenie do szkół roczników tuż po wyżu demograficznym). Wzrost liczby uczniów wynika najczęściej z działalności zakładów zatrudniających pracowników na danym terenie. Obserwacja dynamiki zmian liczby uczniów w zawodach branży drzewno-meblarskiej w okresie 2014-2017 wskazuje na niewielki spadek liczby uczniów w zawodach takich jak: **stolarz** (spadek o 3% w stosunku do roku 2014), **tapicer** (spadek o 5%). Od 2014 roku do 2017 roku nastąpił wzrost zainteresowania uczniów kształceniem się jako **technik technologii drewna** (przyrost o 17%). Na przestrzeni analizowanych lat niewielu uczniów kształciło się w zawodzie **koszykarz-plecionkarz**. W 2017 roku uczniowie kształcili się w zawodach: **stolarz** (827 osób), **technik technologii drewna** (235 osób), **tapicer** (63 osoby) oraz **koszykarz-plecionkarz** (8 osób).

Wykres 1. Liczba uczniów w zawodach branży drzewno-meblarskiej w okresie w latach 2014-2017

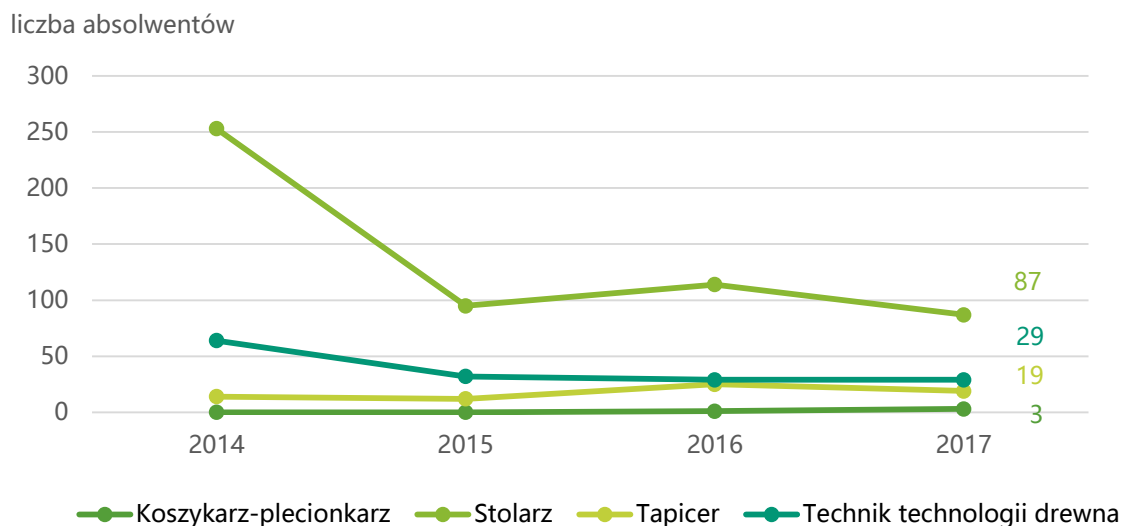

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO

Rozporządzeniem z dnia 1 września 2017 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego wprowadzono do kształcenia zawodowego nowy zawód: **pracownik pomocniczy stolarza**, dedykowany osobom niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu lekkim. Kształcenie w tym zawodzie odbywa się od dnia 1 września 2017 r. i może odbywać się w Branżowej Szkole I Stopnia, w tym w Branżowej Szkole I Stopnia Specjalnej Dla Uczniów Niepełnosprawnych, Niedostosowanych Społecznie oraz Zagrożonych Niedostosowaniem Społecznym. Z uwagi na fakt, że jest to nowy zawód kształcenie nie odbywa się jeszcze w województwie małopolskim.

W analizowanym okresie liczba absolwentów zmniejszyła się. W porównaniu do 2014 roku w zawodzie **stolarz** odnotowano spadek liczby absolwentów o 63%. Spadek liczby osób można było również zaobserwować wśród absolwentów w zawodzie **technik technologii drewna** (spadek o 55% w stosunku do roku 2014). Liczba absolwentów w zawodzie **tapicer** na przestrzeni analizowanych lat była stabilna. W 2014 i 2015 roku żaden uczeń nie został absolwentem w zawodzie **koszykarz-plecionkarz**, dopiero w kolejnych latach pojawiły się pojedyncze osoby kończące edukację w tym zawodzie.

Wykres 2. Liczba absolwentów w zawodach branży drzewno-meblarskiej w okresie w latach 2014-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO

Kształcenie w zawodach branży drzewno-meblarskiej może odbywać się w 4 typach szkół: w 3-letniej branżowej szkole I stopnia (BS I)¹², 2-letniej branżowej szkole II stopnia (BS II)¹³, technikum oraz szkole policealnej o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku. Ustawodawca dopuszcza zdobycie wykształcenia także poprzez odbycie kwalifikacyjnego kursu zawodowego¹⁴.

W szkołach branżowych można było uzyskać takie zawody jak: **koszykarz-plecionkarz** (1 szkoła branżowa), **stolarz** (69 szkół branżowych) oraz **tapicer** (13 szkół branżowych). **Technik technologii drewna** to zawód, który można było uzyskać w 4 technikach znajdujących się na terenie województwa małopolskiego w roku szkolnym 2017/2018. Żadna szkoła policealna zlokalizowana na terenie województwa małopolskiego nie kształciła uczniów w zawodach branży drzewno-meblarskiej¹⁵.

¹² Do 1 września 2017 roku dotychczasowa 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa.

¹³ Szkoła branżowa II stopnia pozwoli uzyskać tytuł technika. Absolwenci branżowej szkoły II stopnia po uzyskaniu świadectwa dojrzałości będą mogli kontynuować naukę na studiach wyższych.

¹⁴ Kwalifikacyjny kurs zawodowy to kurs prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji. Minimalna liczba godzin kształcenia na tym kursie jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia zawodowego określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodach dla danej kwalifikacji.

¹⁵ Kilku zawodów jednocześnie można nauczać w tych samych technikach, szkołach branżowych, zespołach szkół, CKZ. Zatem nie powinno się sumować liczby szkół wskazanych w opisie.

Tabela 4. Szkoły ponadpodstawowe, kształcące w zawodach obszaru drzewno-meblarskiego wraz z liczbą placówek kształcących w tych zawodach w roku szkolnym 2017/2018 w województwie małopolskim

NAZWA ZAWODU	TYP SZKOŁY PONADPODSTAWOWEJ, W KTÓREJ ODBYWA SIĘ KSZTAŁCENIE W ZAWODZIE WRAZ Z LICZBĄ PLACÓWEK W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W ROKU SZKOLNYM 2017/2018				
	BS I	BS II ¹⁶	TECHNIKUM	SZKOŁA POLICEALNA O OKRESIE NAUCZANIA NIE DŁUŻSZYM NIŻ 2,5 ROKU (LICZBA LAT KSZTAŁCENIA)	KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE
Koszykarz-plecionkarz	1			0	X
Pracownik pomocniczy stolarza	0				X ¹⁷
Stolarz	69				X
Tapicer	13				X
Technik technologii drewna		0	4		X

X – w przypadku kwalifikacyjnych kursów zawodowych (KKZ) wskazano jedynie możliwość zdobycia zawodu w tym trybie kształcenia bez wskazywania liczby placówek oferujących kształcenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO

W tabeli 5 zestawiono kwalifikacje zawodowe składające się na dany zawód wraz z efektami kształcenia. Zawody: **koszykarz-plecionkarz**, **pracownik pomocniczy stolarza**, **stolarz** i **tapicer** składają się z 1 kwalifikacji, natomiast zawód **technika technologii drewna** wymaga uzyskania 2 kwalifikacji zawodowych. Szczegółowy opis każdego zawodu został zaprezentowany w rozdziale kwalifikacje i kompetencje.

Tabela 5. Kwalifikacje zawodowe oraz efekty kształcenia w zawodach branży drzewno-meblarskiej

KOD ZAWODU	NAZWA ZAWODU	KWALIFIKACJE ZAWODOWE	EFEKTY KSZTAŁCENIA
731702	Koszykarz-plecionkarz	K1 Wykonywanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich	Wykonywanie prac związanych z uprawą i przetwarzaniem wikliny Wykonywanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich Wykańczanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	K1 Wytwarzanie prostych wyrobów stolarskich	Wykonywanie prostych wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych Wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
752205	Stolarz	K1 Wytwarzanie wyrobów stolarskich	Wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych Wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
753402	Tapicer	K1 Wykonywanie wyrobów tapicerowanych	Wykonywanie prac tapicerskich Wykonywanie napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych
311922	Technik technologii drewna	K1 Wytwarzanie wyrobów stolarskich	Wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych Wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
		K2 Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna	Planowanie procesów technologicznych przetwarzania drewna Monitorowanie przebiegu procesów przetwarzania drewna

Źródło: Opracowanie własne

¹⁶ Kształcenie w BS II rozpocznie się od 1.09.2020 r. (art. 173 ust. 1 p.w.p.o.). BS II jest przeznaczona dla absolwentów BS I – mogą rozpocząć w niej naukę w roku szkolnym bezpośrednio następującym po roku szkolnym, w którym ukończyli BS I (art. 135 ust. 2 pr. ośw.). Tylko w wyjątkowych wypadkach losowych lub zdrowotnych, uniemożliwiających ubieganie się o przyjęcie do I klasy BS II, albo w przypadku, gdy kandydat nie został przyjęty rok wcześniej z powodu braku wolnych miejsc, można przyjąć go rok później (art. 135 ust. 3 pr. ośw.).

¹⁷ Od dnia 1 stycznia 2020 r. przewidziano możliwość kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych w zakresie kwalifikacji AU.02. Wytwarzanie prostych wyrobów stolarskich. Kształcenie przeznaczone jest wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim.

Absolwenci kierunków w branży drzewno-meblarskiej uważają, że w przygotowaniu do podjęcia pracy brakuje im przede wszystkim praktyki – sądzi tak 63% osób, które zdobyły zawód **stolarza** i 79% **techników technologii drewna**. W przypadku drugiego z wymienionych zawodów wskazywano również na niewystarczającą liczbę zajęć dotyczących programów komputerowych czy przygotowania z rysunku technicznego¹⁸. Również pracodawcy identyfikują brak takich umiejętności u pracowników (obsługa programów komputerowych oraz znajomość rysunku technicznego).

W branży drzewno-meblarskiej zawodem występującym w innych krajach, a którego nie ma w Polsce jest:

- ⇒ Tapicer i Krawiec Dekoracyjny, który powinien posiadać umiejętności cięcia tkanin, odzieży, skóry, obicia tapicerek, a także umiejętności dekoracyjne oraz projektowania niekonwencjonalnych rozwiązań. Zawód ten ma duże szanse powodzenia na w Polsce, ze względu na indywidualizację zamówień oraz rozwój innowacji w obiciach i tapicerkach¹⁹.

Rynek pracy w zawodach branży drzewno-meblarskiej

Analiza danych dotyczących bezrobocia w zawodach branży drzewno-meblarskiej w 2017 roku wskazuje na znaczący napływ bezrobotnych posiadających zawód **stolarza** - na koniec roku zarejestrowanych było 603 bezrobotnych. Jednocześnie najwięcej ofert pracy w PUP kierowanych było do reprezentantów tego zawodu. W 2017 roku zarejestrowanych było 73 bezrobotnych w zawodzie **tapicera**, 64 osoby w zawodzie **technika technologii drewna** oraz 1 osoba w zawodzie **koszykarz-plecionkarz**. Liczba osób bezrobotnych w zawodach z branży drzewno-meblarskiej na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku spadła w stosunku do 2015 roku. Największy spadek odnotowano w zawodzie **stolarza** (-36%) oraz **technika technologii drewna** (-30%) (nie uwzględniono zawodu **koszykarz-plecionkarz**).

Tabela 6. Bezrobocie według zawodów branży drzewno-meblarskiej w województwie małopolskim w 2017 roku

KOD ZAWODU	NAZWA ZAWODU	NAPLYW BEZROBOTNYCH W CIĄGU ROKU	LICZBA OSÓB ZAREJESTROWANYCH W PUP - STAN NA KONIEC ROKU	NAPLYW OFERT PRACY W CIĄGU ROKU	LICZBA OFERT PRACY ZGŁOSZONYCH DO PUP -STAN NA KONIEC ROKU	ZMIANA LICZBY OSÓB BEZROBOTNYCH 2017/2015
731702	Koszykarz-plecionkarz	4	1	0	0	- 75%
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	Brak danych				
752205	Stolarz	1 391	603	651	18	-36%
753402	Tapicer	122	73	60	1	-12%
311922	Technik technologii drewna	120	64	5	0	-30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP

¹⁸ Badanie losów absolwentów szkół zawodowych 2015 i 2016.

¹⁹ Opracowano na podstawie: www.ausbildung.de; www.aubi-plus.de; www.azubi.de; www.ams.at/ausbildung; www.karriere.at [dostęp: 25.05.2018].

Zarobki w branży drzewno-meblarskiej w badanych latach były niższe od średnich wynagrodzeń ogółem. Przeciwnie, najwyżej wynagradzaniem zawodem był **technik technologii drewna** (4 062 zł brutto), w którym jednocześnie miał miejsce najmniejszy przyrost poziomu wynagrodzenia (zmiana 2016/2014). Najniżej wynagradzaniem była profesja **stolarza** (2 866 zł brutto). Zarobki we wszystkich zawodach z branży drzewno-meblarskiej wzrosły między 2014 a 2016 rokiem. Największy wzrost wynagrodzenia odnotowano dla zawodu **stolarz** (45%) oraz **tapicer** (48%). Najmniejszy wzrost wynagrodzenia nastąpił dla zawodu **technik technologii drewna** (7%).

Tabela 7. Wynagrodzenia w zawodach branży drzewno-meblarskiej w latach 2014 i 2016

KOD ZAWODU	NAZWA ZAWODU	GRUPY ELEMETARNE WG KZIS ²⁰	ŚREDNIE WYNAGRODZENIE W ZŁ BRUTTO	ZMIANA 2016/2014	ODCHYLENIA OD ŚREDNIEJ WYNAGRODZEŃ OGÓLNYM 2016
731702	Koszykarz-plecionkarz	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych	Brak danych		
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle	Brak danych		
752205	Stolarz	Stolarze meblowi i pokrewni	2 866	45%	- 31%
753402	Tapicer	Tapicerzy i pokrewni	3 034	48%	- 27%
311922	Technik technologii drewna	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	4 062	7%	- 3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 8 przedstawia informacje o analizowanych zawodach w ujęciu klasyfikacji wykorzystywanych w innych projektach do opisu przyszłej sytuacji w zawodach - „Prognozowanie zatrudnienia” oraz „Barometr zawodów”. Dodatkowo na podstawie danych o ofertach pracy w Internecie zaprezentowana została informacja o stanowiskach pracy, które mogą być obsadzone przez osoby, które uzyskały dany zawód.

Z indywidualnych wywiadów pogłębionych wynika, iż według badanych kluczowe stanowiska, bez których branża drzewno-meblarska nie mogłaby istnieć, to **tapicer** i **stolarz**²¹.

²⁰ Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, jest pięciopoziomowym, hierarchicznie usystematyzowanym zbiorem zawodów i specjalności występujących na rynku pracy. Średnie wynagrodzenie w poszczególnych zawodach przedstawione jest dla elementarnych grup zawodów (czterocyfrowy symbol).

²¹ Opracowano na podstawie badań jakościowych IDI.

Tabela 8. Zawody branży drzewno-meblarskiej w ujęciu klasyfikacji wykorzystywanych w opracowaniu

KOD ZAWODU	NAZWA ZAWODU	PROGNOZA ZATRUDNIENIA WG DUŻYCH GRUP ZAWODÓW WG KZiS ²²	BAROMETR ZAWODÓW	STANOWISKO PRACY
731702	Koszykarz-plecionkarz	73- Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	robotnicy obróbki drewna i stolarze	koszykarz-plecionkarz pracownik obróbki drewna
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	93- Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych	pracownik obróbki drewna pracownik produkcji mebli pracownik pomocniczy stolarza
752205	Stolarz	75- Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	robotnicy obróbki drewna i stolarze	stolarz pracownik produkcji mebli stolarz budowlany stolarz galanterii drzewnej stolarz mebli artystycznych i wzorcowych stolarz modelarz instrumentów muzycznych
753402	Tapicer	75- Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	Tapicerzy	tapicer mebli pracownik montażu tapicer wnętrz samochodów
311922	Technik technologii drewna	31- Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	robotnicy obróbki drewna i stolarze	pracownik obróbki drewna pracownik przetwórstwa surowców drzewnych oraz konstrukcji i technologii mebli stolarz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z barometr Zawodów.pl, <http://np.prognozowaniezatrudnienia.pln> oraz danych o ofertach pracy

Tabela 9. Metoda interpretacji danych

Do analizy danych prognozowanego zatrudnienia przyjęto oznaczenia zawarte w tabeli 9. Procentowy wzrost w prognozie zatrudnienia podzielono na 5 klas, którym przyporządkowano skalę zmian (odpowiednio: duży wzrost, wzrost, brak zmian, spadek, duży spadek) oraz oznaczenie.

ZMIANA %	SKALA ZMIAN	OZNACZENIE
>15	duży wzrost	
od 3 do 15	wzrost	
od -3 do 3	brak zmian	
od -15 do -3	spadek	
<-15	duży spadek	

Źródło: Opracowanie własne

²² Dane określone na podstawie dużych grup zawodów (dwucyfrowy symbol) wg KZiS, a gdy nie były dostępne dane na poziomie dużych grup zawodów wykorzystano wielkie grupy zawodów (jednocyfrowy symbol) wg KZiS. Jest to grupa duża wg klasyfikacji zawodów.

Zgodnie z prognozą zatrudnienia do 2022 roku wzrost zatrudnienia nastąpi w grupie 93 - Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (5%), do której należy zawód **pracownik pomocniczy stolarza**. Wobec tego osoby posiadające ten zawód będą miały największą szansę zatrudnienia na przestrzeni kolejnych 4 lat. Spadek zatrudnienia o 8% przewidywany jest w grupie zawodowej 75 - Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni (**stolarz, tapicer**), natomiast duży spadek poziomu zatrudnienia prognozowany jest dla grupy 31 – Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych (-21%), do której m.in. należy zawód **technik technologii drewna**. Dla grupy 7 - Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni w której znajdują się m.in. **koszykarz-plecionkarz** nie przewiduje się znaczących zmian²³.

Tabela 10. Prognoza zatrudnienia do 2022 roku według grup zawodowych

PROGNOZA ZATRUDNIENIA WG DUŻYCH GRUP ZAWODÓW WG KZIS ²⁴	NAZWA ZAWODU	2013	2022	2022	SKALA ZMIAN ²⁵
		TYS. OSÓB	TYS. OSÓB	2013 = 100	
31- Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	Technik technologii drewna	31,39	24,83	79%	
7- Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	Koszykarz-plecionkarz	214,99	211,7	98%	
75-Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	Stolarz	44,11	40,58	92%	
	Tapicer				
93-Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	Pracownik pomocniczy stolarza	28,16	29,57	105%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://np.prognozowaniezatrudnienia.pl>

Z badania „Barometr zawodów” opisującego sytuację na rynku pracy oraz prognozującego zapotrzebowanie na zawody w 2018 roku wynika, iż duży deficyt osób poszukujących pracy będzie miał miejsce w następujących grupach zawodów: robotników obróbki drewna i stolarzy (powiat wadowicki i suski) oraz tapicerów (Nowy Sącz).

Deficyt osób poszukujących pracy w 2018 roku prognozuje się w grupie robotników obróbki drewna i stolarzy (powiat oświęcimski, chrzanowski, olkuski, miechowski, krakowski, myślenicki, wielicki, limanowski, bocheński, brzeski, tarnowski, Tarnów, Nowy Sącz), tapicerów (powiat miechowski, oświęcimski, wadowicki, myślenicki, limanowski) oraz pracowników fizycznych w produkcji i pracach prostych (powiat chrzanowski, krakowski, wielicki).

Prognozowana na 2018 rok nadwyżka osób poszukujących pracy dotyczy pracowników fizycznych w produkcji i pracach prostych. W branży drzewno-meblarskiej do tej grupy zawodów zalicza się **pracownika pomocniczego stolarza**. Sytuacja taka wystąpi w powiatach: gorlickim i tatrzańskim. Jednocześnie w powiatach znacznej

²³ <http://np.prognozowaniezatrudnienia.pl>, dostęp: 8.05.2018.

²⁴ Prognoza w poszczególnych zawodach przedstawiona jest dla dużych grup zawodów (czterocyfrowy symbol).

²⁵ Sposób interpretowania przedstawionych w tej tabeli kategorii został opisany w tabeli 9 na stronie 32.

Tabela 11. Zapotrzebowanie na zawody w opinii pracodawców²⁶

Zawody	Obecnie	Za 5 lat
Koszykarz-plecionkarz	7%	3%
Pracownik pomocniczy stolarza	23%	13%
Stolarz	80%	58%
Tapicer	28%	9%
Technik technologii drewna	31%	21%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego

W branży drzewno-meblarskiej występuje 1 zawód, w którym obecnie uczniowie się nie kształcą, natomiast jest na niego zapotrzebowanie, a mianowicie **pracownik pomocniczy stolarza**. Spośród badanych przedstawicieli branży 23% osób obecnie deklaruje potrzebę zatrudnienia pomocnika stolarza, a 13% przewiduje taką konieczność za 5 lat.

Bilans zawodów

Zawód **koszykarz-plecionkarz** związany jest nieodłącznie z aktywnością do działu 16 PKD – Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli oraz produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania. Przedsiębiorstwa funkcjonujące w tym dziale PKD występują we wszystkich powiatach, aczkolwiek większość z nich koncentruje się w powiecie suskim. Z kolei kształcenie w tym zawodzie odbywa się tylko w Krakowie i przystosowane jest dla osób słabowidzących i niedowidzących. Kształcenie w tym kierunku nie cieszy się dużym zainteresowaniem wśród uczniów – pod względem liczby osób pobierających naukę w tym kierunku, zawód **koszykarz-plecionkarz** jest na ostatnim miejscu wśród pozostałych profesji z branży. Z deklaracji pracodawców wynika, iż zapotrzebowanie na zawód **koszykarz-plecionkarz** jest najniższe w stosunku do pozostałych profesji branży. Zgodnie z prognozą zatrudnienia, w tym zawodzie nie przewiduje się znaczących zmian zatrudnienia w najbliższych latach. Pozytywną perspektywę dotyczącą tego zawodu dostrzega się w liczbie osób bezrobotnych, która uległa znacznemu zmniejszeniu w porównaniu do 2015 roku.

Zawód **pracownik pomocniczy stolarza** przeznaczony jest dla osób z niepełnosprawnościami. Osoby posiadające ten zawód mogą podjąć pracę w przedsiębiorstwach, których działalność klasyfikowana jest jako produkcja mebli (dział 31 PKD). Firmy działające w tym obszarze znajdują się we wszystkich powiatach województwa, aczkolwiek większość z nich zlokalizowanych jest w powiecie wadowickim. Kształcenie w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza** nie odbywa się, gdyż brak jest zainteresowania ze strony uczniów, którzy zdecydowanie bardziej preferują uzyskanie pełnych kwalifikacji w zawodzie stolarz, aniżeli tylko częściowo jak w przypadku pomocnika. Ukończenie kształcenia w tym kierunku daje możliwość podjęcia pracy na takich stanowiskach jak m.in. pracownik obróbki drewna, pracownik produkcji mebli oraz pracownik pomocniczy stolarza. Co istotne, pracodawcy deklarują niewielkie zapotrzebowanie na ten zawód. Z kolei prognoza zatrudnienia wskazuje na jego wzrost w najbliższych latach.

Spośród wszystkich profesji z branży drzewno-meblarskiej, zawód **stolarz** cieszy się największą popularnością wśród uczniów – od lat kształcą się w nim najwięcej osób. Zawód ten związany jest nieodłącznie z działalnością klasyfikowaną jako produkcja mebli (dział 31 PKD). Firmy prowadzące taką działalność znajdują się w całym

²⁶ Wartości w tabeli oznaczają odsetek wskazań respondentów dotyczący zapotrzebowania na poszczególne zawody.

województwie, aczkolwiek większość z nich koncentruje się w powiecie wadowickim. Kształcenie w tym kierunku także prowadzone jest we wszystkich powiatach Małopolski, aczkolwiek większość placówek zlokalizowanych jest w powiecie nowosądeckim i nowotarskim. Co istotne, kwalifikacje w zawodzie **stolarz** uczniowie mogą uzyskać także w 3 CKZ funkcjonujących na terenie województwa. Po ich uzyskaniu, możliwe jest podjęcie pracy na takich stanowiskach jak m.in. pracownik produkcji mebli, stolarz budowlany, stolarz galanterii drzewnej, stolarz mebli artystycznych i wzorcowych bądź stolarz modelarz instrumentów muzycznych. Pozytywne perspektywy dotyczące tego zawodu przedstawia „Barometr zawodów”, według którego w większości powiatów występuje deficyt osób poszukujących pracy w charakterze robotników obróbki drewna i stolarzy. Potwierdzeniem tego faktu jest wysokie zapotrzebowanie deklarowane przez pracodawców na **stolarzy** – w stosunku do pozostałych zawodów z branży jest ono najwyższe. W ostatnich latach zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych posiadających zawód stolarza. Wzrosły natomiast przeciętne zarobki w tym zawodzie, aczkolwiek poziom średniego wynagrodzenia nadal jest najniższy na tle pozostałych zawodów z branży.

Osoby posiadające zawód **tapicer** mogą ubiegać się o zatrudnienie w firmach, które zajmują się produkcją mebli (dział 31 PKD). Przedsiębiorstwa działające w tym obszarze występują w całym województwie, lecz szczególną ich koncentrację dostrzec można w powiecie wadowickim. Znajduje to odzwierciedlenie w kształceniu w tym zawodzie. Najwięcej szkół kształcących w zawodzie tapicer zlokalizowanych jest właśnie w tym powiecie. Pozytywne perspektywy dotyczące tego zawodu przedstawia „Barometr zawodów”, według którego w Nowym Sączu i powiatach oświęcimskim, wadowickim, myślenickim, miechowskim i limanowskim występuje deficyt osób poszukujących pracy w charakterze **tapicera**. Obecnie pracodawcy deklarują dosyć wysokie zapotrzebowanie na ten zawód, jednocześnie przewidując jego zmniejszenie w ciągu 5 lat. Deklaracje te potwierdza prognoza zatrudnienia, która przewiduje jego lekki spadek w najbliższych latach. Nie zmienia to jednak faktu, iż średnie wynagrodzenie w zawodzie **tapicer** wzrosło na przestrzeni ubiegłych lat. Korzystna jest również zmiana liczby osób bezrobotnych posiadających ten zawód.

Zawód **technik technologii drewna** spotykany jest w przedsiębiorstwach działających w obszarze leśnictwa i pozyskiwania drewna (dział 02 PKD) oraz produkcji papieru i wyrobów z papieru (dział 17 PKD). Firmy prowadzące taką działalność zlokalizowane są niemalże w całym województwie (z wyjątkiem powiatu proszowickiego, w którym nie funkcjonują podmioty z działu 02 PKD). Przedsiębiorstwa działające w pierwszym dziale zlokalizowane są najczęściej w powiecie gorlickim, natomiast podmioty z działu 17 PKD występują w większości w Krakowie. Kształcenie w zawodzie **technik technologii drewna** odbywa się w 4 powiatach województwa. Kształcenie w tym zawodzie nie jest tak popularne jak w przypadku profesji stolarz, aczkolwiek przyciąga relatywnie dużo chętnych. Uczniowie chętnie wybierają ten zawód, być może ze względu na korzystną zmianę liczby osób bezrobotnych, duże zapotrzebowanie deklarowane przez pracodawców bądź też deficyt osób poszukujących w nim pracy w większości powiatów. Nieco bardziej negatywną perspektywę dotyczącą zawodu **technik technologii drewna** przedstawia prognoza zatrudnienia, zgodnie z którą ulegnie ono zmniejszeniu w kolejnych latach.

Kompetencje zawodowe i kwalifikacje

Koszykarz-plecionkarz

Kształcenie

Zawód **koszykarz-plecionkarz** obejmuje 1 kwalifikację: „Wykonywanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich” (**Tabela 5**)²⁷. Właściwe dla tej kwalifikacji efekty kształcenia obejmują wykonywanie prac związanych z uprawą i przetwarzaniem wikliny, wykonywanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich oraz wykańczanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich. Pierwszy z efektów kształcenia wiąże się m.in. z rozróżnianiem gatunków wierzby plecionkarskiej, dobieraniem metod przetwórstwa wikliny bądź dobieraniem sposobów suszenia i składowania wikliny. Wykonywanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich oznacza m.in. ustalanie kolejności wykonywania operacji technologicznych, dobieranie narzędzi, maszyn i urządzeń do obróbki materiałów czy też wykonywanie prostowania, kształtowania, zacinania i przecinania wyrobów koszykarsko-plecionkarskich. Wykańczanie wyrobów koszykarsko-plecionkarskich wymaga m.in. umiejętności posługiwania się dokumentacją technologiczną dotyczącą wykańczania wyrobów koszykarsko-plecionkarskich, dobierania sposobów uszlachetniania i zdobienia wyrobów koszykarsko-plecionkarskich oraz dokonywania oceny jakości i estetyki wykończenia wyrobów koszykarsko-plecionkarskich²⁸.

Natomiast cele kształcenia w zawodzie **koszykarz-plecionkarz** to: przygotowywanie surowców i materiałów do wykonania wyrobów koszykarskich i plecionkarskich, organizowanie prac związanych z wykonywaniem wyrobów koszykarskich i plecionkarskich oraz wykonywanie i wykańczanie wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich²⁹.

Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe podkreślali, iż kształcenie w tym zawodzie przystosowane jest dla osób słabowidzących oraz niedowidzących, gdyż bazuje głównie na pracach manualnych i pozwala się odnaleźć takim osobom.

Rynek pracy

Pracodawcy wymagają od pracowników na stanowisku **koszykarz-plecionkarz** głównie umiejętności miękkich takich jak: wytrwałość, cierpliwość, dokładność, umiejętność pracy w warunkach monotonicznych, spostrzegawczość, zdolność koncentracji, podzielność uwagi, wyobraźnia przestrzenna i zdolność do pracy w szybkim tempie. W tym zawodzie potrzebne są też uzdolnienia artystyczne, zwłaszcza plastyczne oraz techniczne. Natomiast w przypadku pracy zespołowej nieodzowna jest umiejętność współdziałania, a przy załatwianiu spraw z klientem – umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi. Ponadto konieczna jest zręczność rąk i palców, a przydatna jest ogólna sprawność fizyczna. Ważna jest dobra ostrość widzenia, prawidłowe rozróżnianie barw i zakres pola widzenia, widzenie stereoskopowe, koordynacja wzrokowo-ruchowa, a także sprawność zmysłu dotyku oraz równowagi³⁰. Od kandydata wymaga się, aby posiadał on doświadczenie w pracy na podobnym stanowisku, znajomość technik plecionkarskich oraz dużą sprawność manualną³¹.

²⁷ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/731702.pdf [dostęp: 02.06.2018].

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

³⁰ https://www.pfron.org.pl/fileadmin/files/k/4026_Koszykarz_plecionkarz.pdf, [dostęp: 02.06.2018]

³¹ <https://www.olx.pl/oferta/>, [dostęp: 02.06.2018]

Na podstawie wyników indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy eksperckiej, wyłoniono 12 najważniejszych kwalifikacji i kompetencji dla zawodu **koszykarz-plecionkarz**. Wytypowana lista została wykorzystana do badania ilościowego wśród przedsiębiorców, którzy spośród zaklasyfikowanych do badania kompetencji najczęściej wskazywali jako kluczowe kompetencje ogólnozawodowe. Kompetencje te obejmują głównie wiedzę teoretyczną związaną z zawodem – składają się na nie umiejętności w zakresie określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych, rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych, rozróżniania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania, a także rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych.

Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe nie mieli zastrzeżeń do kluczowych kompetencji wskazanych przez pracodawców. Wskazywali natomiast, iż dodatkową kompetencją kluczową i trudno dostępną u absolwentów jest umiejętność wykonywania wyrobów plecionkarskich. Wynika to z faktu, iż wada wzroku nie zawsze pozwala absolwentom na wykonywanie pewnych czynności, np. przycinania, wobec czego nie wszyscy są w stanie samodzielnie wykonać wyrób z wikliny. Uczestnicy zogniskowanych wywiadów grupowych wskazali również, iż oprócz twardych kwalifikacji zawodowych osoby pracujące w tym zawodzie powinny posiadać kluczowe kompetencje ogólne takie jak: znajomość przepisów BHP oraz zdolności manualne.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż absolwenci szkoły kształcącej w zawodzie **koszykarz-plecionkarz** znają przepisy BHP, są kreatywni i posiadają zdolności manualne, sprawność fizyczną oraz specjalistyczną umiejętność usuwania uszkodzeń powstałych podczas wykonania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich. Według badanych żadne spośród posiadanych przez absolwentów umiejętności nie są na odpowiednim poziomie do realizacji zadań zawodowych. Co więcej, absolwenci nie posiadają także tych kompetencji, na które – według badanych – za 5 lat wzrośnie zapotrzebowanie (tj. umiejętność rozróżniania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania, organizowania prac związanych z wykonywaniem wyrobów koszykarskich i plecionkarskich, a także umiejętność wykonania i wykańczania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich).

W ocenie pracodawców kompetencją trudno dostępną wśród absolwentów jest umiejętność przygotowywania surowców i materiałów służących do wykonania wyrobów koszykarskich i plecionkarskich. Zauważalne rozbieżności między zawartością programów kształcenia i uzyskiwanymi efektami skłaniają do wdrożenia pracodawców w ewaluację programów kształcenia. Należy zatem nawiązać współpracę z przedsiębiorcami, aby wspólnie z nimi znaleźć rozwiązanie na występujące wśród absolwentów luki.

W opinii ekspertów reprezentujących szkoły zawodowe, trudno dostępnymi kompetencjami są umiejętności organizacyjne, wiedza o branży i samodoskonalenie. Kompetencje należące do tej grupy powinno się kształtować już od dzieciństwa, aczkolwiek szkoły ponadpodstawowe również mogą wpływać na ich rozwój. Zaleca się przeznaczenie godzin wychowawczych na pracę nad miękkimi kompetencjami wymagającymi uzupełnienia.

Większość z kompetencji uczniowie powinni nabyć w trakcie kształcenia w szkole – dotyczy to zarówno umiejętności specjalistycznych, jak i wiedzy teoretycznej. W przypadku wystąpienia braków, 2 spośród nich mogą uzupełnić na stanowisku pracy (umiejętność rozróżniania wad drewna i określanie przyczyn ich powstawania oraz umiejętność wykonywania i wykańczania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich). Według badanych, umiejętności organizowania prac związanych z wykonywaniem wyrobów koszykarskich i plecionkarskich nie można nabyć w szkole – jest to kompetencja specjalistyczna, którą uczniowie mogą pozyskać dopiero w rzeczywistych warunkach pracy na stanowisku.

Tabela 12. Lista najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w zawodzie **koszykarz-plecionkarz** w ujęciu wyników badania ilościowego

Kwalifikacje i kompetencje		Klucz.	Trud.	Za 5 lat.	Abs.	Uzup.
Ogólnozawodowe	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drewnianych i tworzyw drewnianych	X				SZ
	umiejętność określania właściwości drewna i tworzyw drewnianych	X				SZ
	umiejętność rozróżniania wad drewna oraz określanie przyczyn ich powstawania	X		X		SZ/PR
	umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drewnianych	X				SZ
Specjalistyczne	umiejętność organizowania prac związanych z wykonywaniem wyrobów koszykarskich i plecionkarskich			X		PR
	umiejętność przygotowywania surowców i materiałów służących do wykonania wyrobów koszykarskich i plecionkarskich		X			SZ
	umiejętność wykonania i wykańczania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich			X		SZ/PR
	umiejętność usuwania uszkodzeń powstałych podczas wykonania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich				X	SZ
Ogólne	znajomość przepisów BHP				X	SZ/PR/KiS
	kreatywność				X	SZ
	zdolności manualne				X	SZ
	sprawność fizyczna				X	SZ

Objaśnienia skrótów: klucz. – kluczowe; trud. – trudno dostępne; za 5 lat. – wzrost zapotrzebowania za 5 lat; abs. – występowanie u absolwentów (nowo zatrudnionych); (w) – kompetencja na wystarczającym poziomie; uzup. – formy uzupełnienia kompetencji; SZ – szkoła; PR – stanowisko pracy; KiS – certyfikowane kursy i szkolenia;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Kompetencje niezbędne w zawodzie **koszykarz-plecionkarz** można pozyskać poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach. Uczestnicy szkolenia mogą poznać różne techniki i surowce plecionkarskie³².

Pracownik pomocniczy stolarza

Kształcenie

Zawód **pracownik pomocniczy stolarza** obejmuje 1 kwalifikację zawodową: „Wytwarzanie prostych wyrobów stolarskich” (**Tabela 5**)³³. Właściwe dla tej kwalifikacji efekty kształcenia to wykonywanie prostych wyrobów z drewna i tworzyw drewnianych oraz wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich. Wykonywanie prostych wyrobów z drewna i tworzyw drewnianych wymaga m.in. rozpoznawania maszyn, urządzeń i narzędzi na stanowisku roboczym stolarza a także rozpoznawania technik obróbki ręcznej i maszynowej, umiejętności posługiwania się prostą dokumentacją konstrukcyjną i technologiczną oraz wykonywania prostych elementów konstrukcyjnych oraz ich połączeń. Natomiast wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich wiąże się m.in. z identyfikowaniem typów konstrukcji oraz stylów stosowanych w meblarstwie, rozpoznawaniem wad oraz uszkodzeń materiałów i wyrobów stolarskich, ustalaniem przyczyn uszkodzeń wyrobów stolarskich bądź ustalaniem zakresu napraw, renowacji i konstrukcji wyrobów stolarskich³⁴.

³² <http://zywpracownia.pl/warsztaty-plecionkarskie/>, [dostęp: 10.06.2018]

³³ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/932918.pdf, [dostęp: 02.06.2018]

³⁴ Ibidem.

Absolwent po ukończeniu szkoły kształcącej w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza** powinien być przygotowany do: wykonywania prac związanych z przygotowaniem stanowiska pracy dla prostych czynności stolarskich, wykonywania prostych wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych, wykonywania prac pomocniczych w zakładzie świadczącym usługi stolarskie, wykonywania prac pomocniczych związanych z obsługą klientów w zakładzie stolarskim, wykonywania prostych prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie, nabywania umiejętności z zakresu kompetencji personalnych, pracy zespołowej i odpowiedzialności za przydzielone zadania oraz wykonywania prac porządkowych na stanowisku pracy oraz na terenie zakładu stolarskiego³⁵.

Do kompetencji personalnych i społecznych, jakimi powinien się cechować **pracownik pomocniczy stolarza**, zalicza się w szczególności przestrzeganie zasad kultury i etyki, kreatywność, konsekwentność w realizacji działań, otwartość na zmiany, aktualizacja wiedzy, doskonalenie umiejętności zawodowych oraz współpraca w zespole³⁶.

Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe podkreślali, iż **pracownik pomocniczy stolarza** to nowy zawód, który przeznaczony jest dla uczniów z niepełnosprawnościami. Nie zdobędą oni pełnych kwalifikacji w zawodzie stolarza, aczkolwiek zdobędą kwalifikacje pomocnika, która pozwoli im na podjęcie pracy.

Rynek pracy

Osoby posiadające zawód **pracownik pomocniczy stolarza** mogą podjąć pracę na następujących stanowiskach: stolarz, pracownik działu obróbki drewna oraz pracownik produkcji mebli. U kandydatów na te stanowiska najbardziej pożądane są kompetencje miękkie, takie jak dyspozycyjność, odpowiedzialność, odporność na stres, terminowość, dokładność, operatywność bądź punktualność. W ofertach pracy pojawiają się także wymogi dotyczące podstawowej znajomości maszyn i urządzeń stolarskich. Pracodawcy cenią sobie nawet minimalne doświadczenie w pracy na stanowisku pomocnika stolarza lub podobnym. Atutem często jest znajomość branży meblarskiej, wcześniejsze doświadczenie w pracy na pokrewnym stanowisku oraz umiejętność korzystania z narzędzi stolarskich. Kandydat na stanowisko pracownika produkcji mebli powinien być kreatywny i posiadać prawo jazdy kategorii B³⁷.

Na podstawie wyników indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy eksperckiej, wyłoniono 12 najważniejszych kwalifikacji i kompetencji dla zawodu **pracownik pomocniczy stolarza**. Wytypowana lista została wykorzystana do badania ilościowego wśród przedsiębiorców, które wykazało, że kluczowymi kompetencjami są zarówno kompetencje ogólnozawodowe, jak i specjalistyczne. Wśród wskazań pracodawców znalazły się specjalistyczne umiejętności w zakresie wykonywania prostych napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich, wykonywania prostych prac porządkowych na stanowisku pracy i na terenie zakładu stolarskiego oraz wykonywania prostych prac związanych z obsługą i konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie, a także ogólnozawodowe umiejętności w zakresie rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych, rozróżniania typów ich uszkodzeń oraz dobierania przyrządów pomiarowych stosowanych w stolarstwie. Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe wskazali, iż oprócz twardych kwalifikacji zawodowych osoby pracujące w tym zawodzie powinny posiadać kluczowe kompetencje ogólne takie jak: sprawność fizyczna (osoby wykonujące ten zawód pracują fizycznie), odpowiedzialność, odporność na stres i punktualność.

³⁵ Ibidem.

³⁶ Ibidem.

³⁷ <https://www.pracuj.pl>, [dostęp: 01.06.2018].

Z przeprowadzonych badań wynika, iż absolwenci szkoły kształcącej w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza** posiadają zdolności manualne i psychofizyczne oraz sprawność fizyczną. Te umiejętności nie są w opinii badanych na wystarczającym poziomie do realizacji zadań zawodowych.

Według pracodawców, kompetencje trudno dostępne wśród nowo zatrudnionych obejmują kluczowe ogólnozawodowe umiejętności oraz specjalistyczne umiejętności w zakresie wykonywania prostych prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie. Stanowią one tym samym kompetencje, na które w ciągu 5 lat będzie wzrastało zapotrzebowanie. Oznacza to, iż absolwenci nie posiadają także tych kompetencji, na które w najbliższych latach wzrośnie zapotrzebowanie. Luki kompetencyjne w zakresie tych umiejętności wynikają z faktu, iż uczniowie nie wynoszą ich ze szkoły, gdyż te wymagają praktyki w rzeczywistych warunkach pracy. Niejednokrotnie przyczynę stanowi nieodpowiednia baza do kształcenia. Pracodawcy są tego świadomi i pozwalają uczniom na uzupełnienie kompetencji już na stanowisku pracy. Warto nawiązać współpracę z przedsiębiorcami, celem organizacji wizyt w zakładach pracy oraz zajęć praktycznych wśród doświadczonych pracowników.

W opinii ekspertów reprezentujących szkoły zawodowe, trudno dostępnymi kompetencjami miękkimi są: umiejętność analitycznego myślenia, umiejętności organizacyjne oraz samodoskonalenie. Kompetencje miękkie to umiejętności, które kształtuje się przez całe życie. Wobec tego, także szkoły podstawowe mogą przyczynić się do rozwoju tych kompetencji – zaleca się przeznaczenie na ten cel lekcji wychowawczych, na których uczniowie wraz z wychowawcą mogliby pracować nad umiejętnościami miękkimi.

Respondenci są zdania, iż większość umiejętności można uzyskać przede wszystkim w szkole i na stanowisku pracy. Wyjątek stanowią 2 kompetencje ogólnozawodowe – umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych stosowanych w stolarstwie oraz umiejętność dobierania przyrządów pomiarowych stosowanych w stolarstwie. W opinii większości badanych, te kompetencje można zdobyć głównie w szkole. Kompetencją uniwersalną pod względem możliwości jej uzupełnienia jest znajomość przepisów BHP – respondenci wskazywali, iż można ją uzyskać zarówno w szkole, jak i na stanowisku pracy oraz poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach.

Kompetencje niezbędne w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza** można pozyskać poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach. Uczestnicy szkolenia pozyskują wiedzę z zakresu najnowszych trendów wzorniczych w meblarstwie ogrodowym oraz o zjawiskach decydujących o tych trendach. Ponadto szkolenia przygotowują do obróbki ręcznej i mechanicznej drewna oraz wykonania, modernizowania i remontowania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych. Kursanci mają możliwość zapoznania się ze sposobami impregnacji, malowania oraz oklejania drewna³⁸.

---

³⁸ <https://kursy.kwalifikacjeczawodowe.info/s/4593/80413-Kursy-stolarskie-malopolskie.htm>, [dostęp: 02.06.2018]

Tabela 13. Lista najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w zawodzie **pracownika pomocniczego stolarza** w ujęciu wyników badania ilościowego

Kwalifikacje i kompetencje		Klucz.	Trud.	Za 5 lat.	Abs.	Uzup.
Ogólnozawodowe	umiejętność określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych					SZ/PR
	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych stosowanych w stolarstwie	X	X	X		SZ
	umiejętność rozróżniania typów uszkodzeń drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych	X	X	X		SZ/PR
	umiejętność dobierania przyrządów pomiarowych stosowanych w stolarstwie	X	X	X		SZ
Specjalistyczne	umiejętność wykonywania prostych prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie	X	X	X		SZ/PR
	umiejętność wykonywania prostych napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich	X		X		SZ/PR
	wykonywanie prac porządkowych na stanowisku pracy oraz na terenie zakładu stolarskiego	X				SZ/PR
	wykonywanie prostych pomiarów w zakresie prac stolarskich					SZ/PR
Ogólne	znajomość przepisów BHP					SZ/PR/KiS
	zdolności manualne				X	SZ/PR
	zdolności psychofizyczne				X	SZ/PR
	sprawność fizyczna				X	SZ/PR

Objaśnienia skrótów: klucz. – kluczowe; trud. – trudno dostępne; za 5 lat. – wzrost zapotrzebowania za 5 lat; abs. – występowanie u absolwentów (nowo zatrudnionych); (w) – kompetencja na wystarczającym poziomie; uzup. – formy uzupełnienia kompetencji; SZ – szkoła; PR – stanowisko pracy; KiS – certyfikowane kursy i szkolenia;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Stolarz

Kształcenie

Zawód **stolarza** obejmuje 1 kwalifikację: „Wytwarzanie wyrobów stolarskich” (**Tabela 5**)³⁹. Efekty kształcenia właściwe dla tej kwalifikacji to wytwarzanie wyrobów stolarskich, wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych oraz wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich. Wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych wymaga m.in. posługiwania się dokumentacją konstrukcyjną i technologiczną, obsługi maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie, wykonywania elementów konstrukcyjnych oraz ich połączeń bądź posługiwania się przyrządami pomiarowymi i sprawdzianami. Wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich obejmuje m.in. rozpoznawanie wad oraz uszkodzeń materiałów i wyrobów stolarskich, kwalifikowanie wyrobów stolarskich do naprawy i renowacji lub ustalanie zakresu napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich⁴⁰.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **stolarz** po potwierdzeniu kwalifikacji „Wytwarzanie wyrobów stolarskich” może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie technik technologii drewna po potwierdzeniu kwalifikacji „Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna” oraz uzyskaniu wykształcenia średniego lub średniego branżowego⁴¹.

³⁹ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/752205.pdf, [dostęp: 02.06.2018]

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Ibidem.

Celem kształcenia w zawodzie **stolarz** jest przygotowanie uczniów do wykonywania określonych zadań zawodowych, takich jak: wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych, wykonywanie prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie oraz wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich⁴².

Badania losów absolwentów szkół zawodowych wykazały, iż słabym punktem kształcenia w zawodzie **stolarza** są zajęcia praktyczne. Przede wszystkim wskazywano na zbyt małą liczbę godzin przeznaczonych na zajęcia praktyczne⁴³.

Rynek pracy

Osoby posiadające zawód **stolarz** mogą podjąć pracę na takich stanowiskach, jak m.in. stolarz/ lakiernik/ pracownik działu obróbki drewna oraz pracownik produkcji mebli. Analiza ofert pracy skierowanych do osób posiadających zawód **stolarza** wykazała, iż pracodawcy najbardziej cenią sobie doświadczenie zawodowe. Na rynku pracy pożądane są również następujące kwalifikacje: umiejętność obsługi maszyn, urządzeń i narzędzi stolarskich. Pracodawcy często poszukują kandydatów zdolnych do pracy samodzielnej, jak i zespołowej. Istotne są również takie kompetencje jak dokładność oraz umiejętność pracy pod presją czasu. W zawodzie stolarza liczy się także kreatywność, dobra organizacja pracy oraz znajomość branży. Kandydat do pracy na stanowisku pracownik produkcji mebli powinien posiadać prawo jazdy kategorii B⁴⁴.

Na podstawie wyników indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy eksperckiej, wyłoniono 12 najważniejszych kwalifikacji i kompetencji dla zawodu **stolarz**. Wytypowana lista została wykorzystana do badania ilościowego wśród przedsiębiorców, którzy spośród zaklasyfikowanych do badania kompetencji najczęściej wskazywali jako kluczowe kompetencje specjalistyczne. Wskazania pracodawców obejmowały specjalistyczne umiejętności w zakresie wykonywania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych, wykonywania napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich oraz wykonywania prac związanych z obsługą i konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie. Poza specjalistycznymi umiejętnościami istotne są także kompetencje ogólnozawodowe – umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania, a także umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych.

Ekspertcy reprezentujący szkoły zawodowe zadeklarowali, iż obecnie w stolarstwie wszystko sprowadza się do montażu, gdyż na rynku są w większości gotowe docięte półfabrykaty z akcesoriami, wobec czego **stolarz** powinien przede wszystkim posiadać umiejętności montażu, których brakuje w zestawieniu. W opinii ekspertów, w stolarstwie kluczowa jest również umiejętność obsługi obrabiarek numerycznych. Co więcej, podkreślali istotę umiejętności sporządzania szkiców i rysunków technicznych. Aktualnie stosuje się programy projektowe i nie wykonuje się rysunków odręcznych, aczkolwiek stolarz powinien mimo wszystko posiadać podstawy w tym zakresie. Ponadto stolarz powinien być zorientowany w aktualnie panujących trendach – klienci często oczekują porady od fachowca, wobec czego istotna jest umiejętność udzielenia porady w oparciu o modę i trendy. Uczestnicy zogniskowanych wywiadów grupowych wskazali również, iż oprócz twardych kwalifikacji zawodowych osoby pracujące w tym zawodzie powinny posiadać kluczowe kompetencje ogólne takie jak: zdolności manualne, poczucie estetyki i znajomość przepisów BHP.

---

⁴² Ibidem.

⁴³ Badanie losów absolwentów szkół zawodowych 2015 i 2016.

⁴⁴ <https://www.pracuj.pl>, [dostęp: 01.06.2018].

Z przeprowadzonych badań wynika, iż absolwenci szkoły kształcącej w zawodzie **stolarz** znają przepisy BHP oraz posiadają zdolności manualne i psychofizyczne, a także umiejętności organizacyjne. Te umiejętności nie są w opinii badanych na wystarczającym poziomie do realizacji zadań zawodowych.

Według pracodawców, kompetencje trudno dostępne wśród nowo zatrudnionych pokrywają się z kluczowymi – wyjątek stanowi specjalistyczna umiejętność wykonywania prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie. Stanowią one tym samym kompetencje, na które w ciągu 5 lat będzie wzrastało zapotrzebowanie. Oznacza to, iż absolwenci nie posiadają tych kompetencji, których znaczenie wzrośnie w najbliższych latach. Uczniowie nie wynoszą tych kompetencji ze szkoły, gdyż wymagają one rzeczywistych warunków pracy, wobec czego zaleca się nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami. Taka współpraca mogłaby obejmować delegowanie doświadczonych pracowników do prowadzenia zajęć praktycznych w szkołach, bądź organizację takich zajęć w zakładzie pracy.

Wśród kandydatów do pracy w zawodzie **stolarza** trudno dostępnymi kompetencjami miękkimi są samodoskonalenie, umiejętność analitycznego myślenia oraz kreatywność. Kompetencje miękkie można kształtować poprzez odpowiednie zadania. Warto poświęcić lekcje wychowawcze na pracę nad tą grupą umiejętności.

Respondenci są zdania, iż wszystkie umiejętności **stolarz** może uzyskać na etapie kształcenia w szkole. Wyjątek stanowią 3 spośród kompetencji ogólnych – znajomość przepisów BHP, umiejętności organizacyjne oraz zdolności manualne. Badani często wskazywali, iż te kompetencje można uzupełnić na stanowisku pracy.

Tabela 14. Lista najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w zawodzie **stolarz** w ujęciu wyników badania ilościowego

Kwalifikacje i kompetencje		Klucz.	Trud.	Za 5 lat.	Abs.	Uzup.
Ogólnozawodowe	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych					SZ
	umiejętność określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych pod kątem ich trwałości i użyteczności			X		SZ
	umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania	X	X	X		SZ
	umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych	X	X	X		SZ
Specjalistyczne	umiejętność wykonywania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych	X	X	X		SZ
	umiejętność wykonywania napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich	X	X	X		SZ
	umiejętność wykonywania prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie	X		X		SZ
	umiejętność dokonywania pomiarów niezbędnych do prawidłowego wykonania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych			X		SZ
Ogólne	znajomość przepisów BHP				X	SZ/PR
	umiejętności organizacyjne				X	SZ/PR
	zdolności manualne				X	SZ/PR
	zdolności psychofizyczne				X	SZ

Objaśnienia skrótów: klucz. – kluczowe; trud. – trudno dostępne; za 5 lat. – wzrost zapotrzebowania za 5 lat; abs. – występowanie u absolwentów (nowo zatrudnionych); (w) – kompetencja na wystarczającym poziomie; uzup. – formy uzupełnienia kompetencji; SZ – szkoła; PR – stanowisko pracy; KiS – certyfikowane kursy i szkolenia;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Kompetencje niezbędne w zawodzie **stolarz** można pozyskać poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach. Uczestnicy szkolenia uzyskują wiedzę teoretyczną związaną ze stolarstwem oraz umiejętności

praktyczne z zakresu obróbki drewna oraz wykonywania wyrobów z drewna oraz tworzyw drzewnych. Ceną kompetencją do zdobycia w trakcie kursów jest także umiejętność impregnacji i oklejania drewna⁴⁵.

Tapicer

Kształcenie

Zawód **tapicer** obejmuje 1 kwalifikację: „Wykonywanie wyrobów tapicerowanych” (**Tabela 5**)⁴⁶. Właściwe dla tej kwalifikacji efekty kształcenia to wykonywanie prac tapicerskich oraz wykonywanie napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych. Wykonywanie prac tapicerskich wiąże się m.in. z rozróżnianiem wyrobów tapicerowanych, posługiwaniem się dokumentacją techniczną stosowaną w tapicerstwie, posługiwaniem się narzędziami i urządzeniami tapicerskimi, obsługą maszyn i urządzeń stosowanych w tapicerstwie bądź wykonywaniem wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich. Natomiast wykonywanie napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych obejmuje m.in. rozpoznawanie rodzajów uszkodzeń wyrobów tapicerowanych, określanie kosztów wykonania napraw i renowacji wyrobów lub też wykonywanie napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych⁴⁷.

Głównym celem kształcenia w zawodzie **tapicer** jest przygotowanie uczniów do wykonywania następujących zadań zawodowych: wykonywanie wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich, wykonywanie napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych oraz wykonywanie usług tapicerskich⁴⁸.

Rynek pracy

Osoby posiadające zawód **tapicer** mogą podjąć pracę na takich stanowiskach, jak m.in. tapicer, pracownik montażu oraz konserwator tapicer⁴⁹. Analiza ofert pracy wykazała, iż dla pracodawców małopolskiego rynku pracy najcenniejsze jest, aby absolwent posiadał doświadczenie w pracy. Wskazuje to na konieczność bezpośredniego wdrażania uczniów do pracy w zawodzie już na etapie kształcenia, poprzez odpowiednie przygotowanie na zajęciach praktycznych. W związku z tym, pracodawcy wymagają także umiejętności obsługi urządzeń tapicerskich oraz znajomości materiałów tapicerskich oraz metod pracy stosowanych na stanowisku tapicera. W ofertach pracy często pojawiały się także wymogi dotyczące umiejętności szycia na maszynie oraz czytania rysunku technicznego. Poza kwalifikacjami zawodowymi, kandydat powinien posiadać także określone kompetencje miękkie. Cenioną cechą przyszłego pracownika jest przede wszystkim dokładność. Natomiast precyzja powinna być uzupełniona zdolnościami manualnymi. Pracodawcy cenią sobie w kandydatach również takie cechy jak: odpowiedzialność, samodzielność oraz umiejętność pracy w grupie i pod presją czasu.

Dla pracodawcy istotne jest także, aby pracownik wykazał się znajomością metod pracy i materiałów tapicerskich oraz umiejętnością szycia na maszynie i obsługą urządzeń tapicerskich. Oczekuje się też od kandydata na to stanowisko pracy prawa jazdy kategorii B oraz minimalnej znajomości języka angielskiego. Dodatkowym atutem będzie obsługa elektronarzędzi i narzędzi pneumatycznych takich jak: wkrętarki, wiertarki, szlifierki kątowe, nitownice, pistolety do zszywek.

⁴⁵ <http://stor.praca.gov.pl/portal/#/ris/wyszukiwarkaSzkolen>, [dostęp: 29.05.2018].

⁴⁶ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/753402.pdf, [dostęp: 29.05.2018].

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ <https://www.pracuj.pl>, [dostęp: 29.05.2018].

Na podstawie wyników indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy eksperckiej, wyłoniono 12 najważniejszych kwalifikacji i kompetencji dla zawodu **tapicer**. Wytypowana lista została wykorzystana do badania ilościowego wśród przedsiębiorców, którzy spośród zaklasyfikowanych do badania kompetencji najczęściej wskazywali jako kluczowe zarówno kompetencje ogólnozawodowe, jak i specjalistyczne. Wśród wskazań pracodawców znalazły się ogólnozawodowe umiejętności w zakresie rozróżniania rodzajów uszkodzeń materiałów tapicerskich oraz przyczyn ich powstawania, usuwania uszkodzeń powstałych w materiałach tapicerskich oraz sporządzania szkiców i rysunków technicznych, a także specjalistyczne umiejętności w zakresie wykonywania wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich, wykonywania napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych oraz dokonywania pomiarów niezbędnych do wykonania wyrobów tapicerowanych.

Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe nie mieli zastrzeżeń do kluczowych kompetencji wskazanych przez pracodawców. Wskazali natomiast, iż oprócz twardych kwalifikacji zawodowych osoby pracujące na powyższym stanowisku powinny posiadać kluczowe kompetencje ogólne takie jak: zdolności manualne, umiejętność kompozycji kolorów, a także kreatywność.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż absolwenci szkoły kształcącej w zawodzie **tapicer** posiadają zdolności manualne, poczucie estetyki, umiejętność kompozycji kolorów, a także specjalistyczną umiejętność w zakresie dokonywania pomiarów niezbędnych do wykonywania wyrobów tapicerowanych oraz ogólnozawodowa umiejętność w zakresie określania materiałów podstawowych i materiałów pomocniczych wykorzystywanych do powstania wyrobów tapicerskich. Zdaniem ankietowanych na przedostatnią z wymienionych kompetencji za 5 lat wzrośnie zapotrzebowanie. Należy dodać, iż umiejętności jakie posiadają absolwenci nie są w opinii badanych na wystarczającym poziomie do realizacji zadań zawodowych.

W opinii pracodawców, trudno dostępnymi kompetencjami są umiejętności w zakresie sporządzania szkiców i rysunków technicznych oraz umiejętność wykonywania wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich. Trudności w zakresie pozyskania tych kompetencji mogą wynikać z problemów i trudności uczniów w nauce (słabsi uczniowie nie radzą sobie z przyswajaniem materiału), gdyż umiejętności te są zawarte w podstawie programowej. Należy rozważyć organizację dodatkowych, pozalekcyjnych zajęć, bądź nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami w zakresie organizacji zajęć praktycznych w zakładzie pracy. Być może uczniowie przyswoiliby lepiej te umiejętności w rzeczywistych warunkach pracy.

Według ekspertów reprezentujących szkoły zawodowe, trudno dostępnymi kompetencjami są m.in. samodoskonalenie, kreatywność i wiedza o branży. Zaleca się, by umiejętności miękkie doskonalić przede wszystkim z wychowawcą na lekcjach wychowawczych. Warto rozważyć aktualizowanie wiedzy nauczycieli w zakresie trendów i nowości w branży, którą ci następnie przekazywaliby uczniom na zajęciach. Dobrym rozwiązaniem w tym zakresie byłoby organizowanie spotkań nauczycieli z przedstawicielami przedsiębiorstw działających w branży, którzy dzieliliby się swoją wiedzą dotyczącą nowości w branży z gronem pedagogicznym.

Respondenci są zdania, iż wszystkie umiejętności ujęte w zestawieniu oferuje szkolnictwo zawodowe.

Tabela 15. Lista najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w zawodzie **tapicer** w ujęciu wyników badania ilościowego

Kwalifikacje i kompetencje		Klucz.	Trud.	Za 5 lat.	Abs.	Uzup.
Ogólnozawodowe	znajomość i umiejętność określania materiałów podstawowych i materiałów pomocniczych wykorzystywanych do powstania wyrobów tapicerskich				X	SZ
	umiejętność rozróżniania rodzajów uszkodzeń materiałów tapicerskich oraz przyczyn ich powstawania	X				SZ
	umiejętność usuwania uszkodzeń powstałych w materiałach tapicerskich	X		X		SZ
	umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych	X	X	X		SZ
Specjalistyczne	umiejętność wykonywania wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich	X	X	X		SZ
	umiejętność wykonywania napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych	X		X		SZ
	umiejętność dokonywania pomiarów niezbędnych do wykonania wyrobów tapicerowanych	X		X	X	SZ
	umiejętność doboru właściwych narzędzi niezbędnych do wykonania wyrobów tapicerowanych			X		SZ
Ogólne	znajomość przepisów BHP		X	X		SZ
	zdolności manualne				X	SZ
	poczucie estetyki				X	SZ
	umiejętność kompozycji kolorów				X	SZ

Objaśnienia skrótów: klucz. – kluczowe; trud. – trudno dostępne; za 5 lat. – wzrost zapotrzebowania za 5 lat; abs. – występowanie u absolwentów (nowo zatrudnionych); (w) – kompetencja na wystarczającym poziomie; uzup. – formy uzupełnienia kompetencji; SZ – szkoła; PR – stanowisko pracy; KiS – certyfikowane kursy i szkolenia;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Kompetencje niezbędne w zawodzie **tapicer** można pozyskać poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach. Szkolenia mają charakter praktyczny, na których uczestnicy mają możliwość odrestaurowania mebli pod okiem specjalistów⁵⁰.

Technik technologii drewna

Kształcenie

Zawód **technika technologii drewna** obejmuje 2 kwalifikacje: „Wytwarzanie wyrobów stolarskich” oraz „Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna” (**Tabela 5**)⁵¹. Efekty kształcenia właściwe dla pierwszej kwalifikacji to wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych oraz wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich. Do wykonywania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych można zaliczyć m.in. dobieranie technologii wytwarzania wyrobów stolarskich, dobieranie sposobów obróbki drewna i tworzyw drzewnych czy też wykonywanie ręcznej, maszynowej, hydrotermicznej i maszynowej obróbki drewna. Natomiast wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich wiąże się m.in. z ustalaniem zakresu napraw, renowacji i konserwacji wyrobów drzewnych oraz wykonywaniem napraw, renowacji i konserwacji jak również oceną jakości wykonania napraw. Dla drugiej kwalifikacji zakładane są następujące efekty kształcenia: planowanie procesów technologicznych przetwarzania drewna oraz monitorowanie przebiegu procesów przetwarzania drewna. Planowanie procesów technologicznych przetwarzania drewna wiąże się m.in. ze sporządzaniem dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej wyrobów z drewna i tworzyw

⁵⁰ <http://stor.praca.gov.pl/portal/#/ris/wyszukiwarkaSzkolen>, [dostęp: 01.06.2018].

⁵¹ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311922.pdf, [dostęp: 29.05.2018].

drzewnych, opracowaniem norm przedmiotowych dla wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych lub też projektowaniem wyrobów z drewna i programowaniem maszyn i urządzeń. Monitorowanie przebiegu procesów przetwarzania drewna obejmuje m.in. kontrolę przebiegu procesów technologicznych przetwarzania drewna oraz przestrzegania norm dotyczących stosowanych materiałów drzewnych oraz wytwarzanych wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych bądź ocenę zgodności ich wykonania z dokumentacją konstrukcyjną i technologiczną⁵².

Celem kształcenia jest wypuszczenie na rynek pracy absolwentów przygotowanych do wykonywania następujących zadań zawodowych: wykonywania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych, organizowania i wykonywania prac związanych z naprawą, renowacją i konserwacją wyrobów stolarskich, programowania oraz obsługi obrabiarek i urządzeń stosowanych w procesie przetwarzania drewna, sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej, organizowania i nadzorowania procesów produkcyjnych związanych z przetwarzaniem drewna⁵³.

Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe podkreślali, iż kompetencje w zawodzie **technik technologii drewna** są poszerzonymi kompetencjami stolarza.

Badanie losów absolwentów szkół zawodowych w województwie małopolskim wykazało, iż ilość zajęć praktycznych w trakcie kształcenia nie była wystarczająca, by odpowiednio przygotować absolwentów do wyjścia na rynek pracy. Wśród odpowiedzi na pytania o mankamenty kształcenia w zawodzie **technik technologii drewna** wskazywano także na konieczność zwiększenia liczby zajęć na specjalistycznych programach komputerowych oraz zajęć z rysunku technicznego⁵⁴.

Rynek pracy

Osoba, która uzyskała tytuł **technika technologii drewna** może ubiegać się o pracę na stanowisku technolog drewna, technolog drewna - projektant⁵⁵. Analiza ofert pracy wykazała, iż poza kwalifikacjami zawodowymi, absolwenci szkół kształcących w zawodzie **technik technologii drewna** powinni posiadać szereg kompetencji miękkich. W tym zakresie najczęściej od kandydatów wymaga się: samodzielności przy wykonywaniu powierzonych zadań, dokładności, umiejętności pracy w zespole, a także planowania i organizowania pracy własnej. Ceniona jest również zdolność analitycznego myślenia oraz umiejętność szybkiego przyswajania wiedzy.

Analiza ofert pracy skierowanych do osób posiadających zawód **technika technologii drewna** wykazała, iż pracodawcy najczęściej poszukują osób, które posiadają kierunkowe wykształcenie w obszarze technologii drewna, w szczególności umożliwiające kandydatowi pozyskanie umiejętności czytania rysunków technicznych oraz dokumentacji technicznej. Pracodawcy oczekują od absolwentów znajomości procesu obróbki materiałów drzewnych oraz zagadnień konstrukcyjnych. Na stanowisku technolog drewna niezbędna jest znajomość obsługi programów do parametrycznego modelowania (np. SolidWorks), programy do komputerowego wspomaganie projektowania (np. AutoCAD) oraz pakietu MS Office. Pracodawcy szukają osób znających język obcy na poziomie komunikatywnym - w szczególności dotyczy to języka angielskiego lub niemieckiego.

Na podstawie wyników indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy eksperckiej, wyłoniono 12 najważniejszych kwalifikacji i kompetencji dla zawodu **technik technologii drewna**. Wytypowana lista została wykorzystana do badania ilościowego wśród przedsiębiorców, którzy spośród zaklasyfikowanych do badania kompetencji najczęściej wskazywali jako kluczowe kompetencje specjalistyczne. Wśród wskazań pracodawców

⁵² Ibidem.

⁵³ Ibidem.

⁵⁴ Badanie losów absolwentów szkół zawodowych 2015 i 2016.

⁵⁵ <https://www.pracuj.pl>, [dostęp: 01.06.2018].

znalazły się specjalistyczne umiejętności w zakresie organizowania i wykonywania prac związanych z wykonywaniem wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych, organizowania i wykonywania prac związanych z naprawą, renowacją i konserwacją wyrobów z drewna, programowania oraz obsługi obrabiarek i urządzeń stosowanych w procesie przetwarzania drewna oraz sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej w zakresie procesów produkcyjnych związanych z przetwarzaniem drewna. Pracodawcy oczekują także kompetencji ogólnozawodowych, bazujących głównie na wiedzy teoretycznej – umiejętności rozpoznawania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania, a także rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych. Eksperti reprezentujący szkoły zawodowe wskazali, iż oprócz twardych kwalifikacji zawodowych osoby pracujące na powyższym stanowisku powinny posiadać kluczowe kompetencje ogólne takie jak: znajomość przepisów BHP, odporność na stres oraz umiejętności organizacyjne.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż absolwenci szkoły kształcącej w zawodzie **technik technologii drewna** znają przepisy BHP, posiadają zdolności manualne i specjalistyczne umiejętności w zakresie organizowania i wykonywania prac związanych z naprawą, renowacją i konserwacją wyrobów z drewna oraz sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej, a także ogólnozawodowe umiejętności w zakresie określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych, rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych oraz rozpoznawania wad drewna i określania przyczyn ich powstawania. Jedynie te ostatnie są w opinii respondentów na wystarczającym poziomie do realizacji zadań zawodowych. Zdaniem respondentów za 5 lat wzrośnie zapotrzebowanie na większość z posiadanych przez absolwentów kompetencji.

W opinii pracodawców, kompetencjami trudno dostępnymi wśród absolwentów są umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych, a także umiejętność organizowania i wykonywania prac związanych z wykonywaniem wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych. Uczniowie nie wnoszą tych kompetencji ze szkoły, dlatego warto rozważyć nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami, w celu organizacji zajęć praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy wśród doświadczonych pracowników.

Wśród kandydatów do pracy w zawodzie **technik technologii drewna** trudno dostępną kompetencją miękką jest komunikacja werbalna. Zaleca się, aby kompetencje miękkie doskonalić na lekcjach wychowawczych poprzez odpowiednie ćwiczenia i dyskusje.

Respondenci są zdania, iż wszystkie kompetencje można uzyskać przede wszystkim na etapie kształcenia w szkole. W przypadku kompetencji ogólnych (tj. znajomości przepisów BHP, umiejętności organizacyjnych, zdolności manualnych oraz umiejętności myślenia przestrzennego) wskazywano także na stanowisko pracy jako formę ich uzupełnienia.

Tabela 16. Lista najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w zawodzie **technika technologii drewna** w ujęciu wyników badania ilościowego

Kwalifikacje i kompetencje		Klucz.	Trud.	Za 5 lat.	Abs.	Uzup.
Ogólnozawodowe	umiejętność określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych				X (w)	SZ
	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych			X	X (w)	SZ
	umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określanie przyczyn ich powstawania	X		X	X (w)	SZ
	umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych	X	X	X		SZ
Specjalistyczne	umiejętność organizowania i wykonywania prac związanych z wykonywaniem wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych	X	X	X		SZ
	umiejętność organizowania i wykonywania prac związanych z naprawą, renowacją i konserwacją wyrobów z drewna	X		X	X	SZ
	umiejętność programowania oraz obsługi obrabiarek i urządzeń stosowanych w procesie przetwarzania drewna	X		X		SZ
	umiejętność sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej w zakresie procesów produkcyjnych związanych z przetwarzaniem drewna	X	X	X	X	SZ
Ogólne	znajomość przepisów BHP				X	SZ/PR
	umiejętności organizacyjne					SZ/PR
	zdolności manualne				X	SZ/PR
	umiejętność myślenia przestrzennego					SZ/PR

Objaśnienia skrótów: klucz. – kluczowe; trud. – trudno dostępne; za 5 lat. – wzrost zapotrzebowania za 5 lat; abs. – występowanie u absolwentów (nowo zatrudnionych); (w) – kompetencja na wystarczającym poziomie; uzup. – formy uzupełnienia kompetencji; SZ – szkoła; PR – stanowisko pracy; KiS – certyfikowane kursy i szkolenia;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Kompetencje niezbędne w zawodzie **technik technologii drewna** można pozyskać poprzez uczestnictwo w certyfikowanych kursach i szkoleniach. Celem kursów jest opanowanie przez uczestnika umiejętności na poziomie gwarantującym wysoką efektywność działania, minimalizując zagrożenia życia i zdrowia występujące w tym zawodzie. Uczestnicy pozyskują wiedzę z zakresu budowy i zasad działania pilarki spalinowej oraz sprzętu pomocniczego używanego przy pozyskaniu drewna, jak również podstawowych wiadomości o organizacji procesu technologicznego pozyskania drewna i zagrożeń życia i zdrowia z nim związanych. Zakres umiejętności przewidzianych do opanowania przez uczestników obejmuje umiejętność obsługi i bieżącej konserwacji pilarki spalinowej oraz sprzętu pomocniczego, jak również umiejętność poprawnej techniki wykonawstwa wszystkich czynności i operacji związanych z pozyskaniem drewna i prawidłowego wykorzystania w trakcie wykonywania tych czynności przewidzianego do nich sprzętu. Kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się pozwolą rozwinąć zdolność odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym⁵⁶.

⁵⁶ <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl/uslugi/view?id=164119>, [dostęp: 10.06.2018].

Wnioski dla branży drzewno-meblarskiej

Branża drzewno-meblarska zajmuje się przemysłem tartacznym, przemysłem płyt drewnopochodnych, produkcją opakowań, produkcją stolarki drzewnej oraz produkcją mebli. W województwie małopolskim rozwój branży ograniczany jest m.in. poprzez niskie płace i biurokrację, a także niewielkie zainteresowanie zawodami branży ze strony uczniów. W branży w województwie małopolskim funkcjonuje 9 695 podmiotów gospodarczych (zaledwie 2,55% wszystkich przedsiębiorstw regionu), które działają w 4 działach PKD: 02 – leśnictwo i pozyskiwanie drewna, 16 – produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania, 17 – produkcja papieru i wyrobów z papieru oraz 31 – produkcja mebli.

Kluczową rolę w rozwoju przedsiębiorstw w danej branży pełnią instytucje edukacyjne. Odpowiednio wykształcona kadra stanowi podstawowy czynnik rozwoju przedsiębiorstw, co w dłuższej perspektywie przekłada się na jakość produktów i wyrobów. Kształcenie zawodowe w branży drzewno-meblarskiej w Małopolsce koncentruje się w powiecie wadowickim (7 szkół) – w zawodach branży kształcą się tam najwięcej uczniów (233 osoby). Należy zauważyć, iż w tym powiecie zlokalizowana jest największa liczba podmiotów gospodarczych z branży (1 150 podmiotów), wobec czego występuje tam zapotrzebowanie na kształcenie i absolwentów w tych zawodach. Natomiast najmniej uczniów oraz placówek odnotowano w 2017 roku w powiatach proszowickim oraz olkuskim (po 2 uczniów oraz 1 szkole) – co istotne, w powiecie proszowickim zlokalizowana jest najmniejsza liczba przedsiębiorstw z branży (44 podmioty). Na przestrzeni ostatnich lat (2014-2017) liczba uczniów kształcących się w branży utrzymywała się na stabilnym poziomie (ponad 1 100 osób). W tym okresie najwięcej osób kształciło się w zawodzie **stolarz**. W znacznym stopniu wynika to z sytuacji na rynku pracy (duże zapotrzebowanie deklarowane przez pracodawców na pracowników w tym zawodzie i jednocześnie brak kompetentnych pracowników), aczkolwiek wiąże się to także z dużą liczbą szkół ponadpodstawowych oferujących naukę w tym zawodzie. Co istotne, w roku szkolnym 2017/2018 w Małopolsce kształcenie odbywało się w 4 profesjach branży.

W analizowanym okresie, nauczania nie prowadzono w zawodzie **pracownik pomocniczy stolarza**. Badanie FGI wykazało, iż może to wynikać z faktu, że jest to nowy zawód, dedykowany osobom niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu lekkim. Co więcej, badani wskazywali, iż to rodzice uczniów posiadających orzeczenie o niepełnosprawności preferują, by ich dzieci kształciły się w zawodzie **stolarza** (kształcenie indywidualne). Co istotne, kształcenie w zawodzie **koszykarz-plecionkarz** przeznaczone jest dla osób niedowidzących, aczkolwiek było prowadzone.

W ostatnich latach (2014-2017) absolwentów odnotowano w 4 zawodach z branży, w których prowadzone było kształcenie – **koszykarz-plecionkarz**, **stolarz**, **tapicer** oraz **technik technologii drewna**. Liczba uczniów w zawodach odzwierciedlona jest w liczbie absolwentów, których w analizowanym okresie najwięcej było w zawodzie **stolarz**. W roku 2017 odnotowano znacznie mniej absolwentów w branży aniżeli w 2014 roku (o 193 osoby mniej).

W Małopolsce występuje przestrzenna koncentracja zapotrzebowania na pracowników branży drzewno-meblarskiej. Główne skupiska obejmują powiaty: wadowicki, suski, limanowski, nowotarski od lat wyróżniające się występowaniem firm z branży drzewno-meblarskiej. W powiecie wadowickim występuje znaczne zapotrzebowanie na pracowników branży z uwagi na silne tradycje i uznaną markę rzemieślników z Kalwarii Zebrzydowskiej. Jak wynika z przeprowadzonych badań, zauważalna jest obecność wykwalifikowanych **stolarzy**

w grupie osób bezrobotnych – sytuacja ta skłania do pogłębionej analizy kwalifikacji i umiejętności absolwentów edukacji formalnej lub kształcących się w formach pozaszkolnych.

Z deklaracji pracodawców wynika, iż obecnie największe zapotrzebowanie dotyczy zawodu **stolarz** (80% wskazań). Mniejsze zapotrzebowanie przedsiębiorcy zgłaszają na **techników technologii drewna** (31%) oraz **tapicerów** (28%). Badanie wykazało także, iż zapotrzebowanie na wszystkie zawody z branży będzie się zmniejszać, aczkolwiek za 5 lat największe nadal dotyczyć będzie profesji **stolarz** (58%). Wysokie zapotrzebowanie pracodawcy przewidują także na **technika technologii drewna** (21%) oraz **pracownika pomocniczego stolarza** (13%).

Dostrzega się, iż pracodawcy oczekują od absolwentów przede wszystkim kompetencji specjalistycznych (**stolarz** oraz **technik technologii drewna**) oraz ogólnozawodowych (**koszykarz-plecionkarz**). W przypadku **pracownika pomocniczego stolarza** oraz **tapicera**, duże znaczenie mają zarówno kompetencje specjalistyczne, jak i ogólnozawodowe. Tylko nieliczni wskazywali kompetencje ogólne jako kluczowe dla zawodów branży, wobec czego nie zostały one tak zaklasyfikowane, gdyż nie mają dla badanych tak dużego znaczenia jak pozostałe grupy kwalifikacji i kompetencji.

Kompetencje specjalistyczne określane przez przedsiębiorców mianem kluczowych najczęściej stanowią specjalistyczne umiejętności praktyczne, związane w dużej mierze z wykonywaniem wyrobów tapicerskich lub wyrobów z drewna bądź tworzyw drzewnych – w szczególności przy użyciu maszyn i urządzeń stosowanych w branży, które wykorzystywane są w codziennej pracy przez. Nabycie tych kompetencji często sprawia uczniom problemy, gdyż szkoły nie zawsze mają odpowiednią bazę do kształcenia tych umiejętności. Część placówek posiada na wyposażeniu obrabiarki stosowane w branży, aczkolwiek nowe rozwiązania technologiczne sprawiają, iż posiadana przez szkoły baza staje się nieaktualna. W opinii badanych, kompetencje z grupy specjalistycznych najczęściej są oferowane przez szkolnictwo zawodowe (np. umiejętność dokonywania pomiarów niezbędnych do wykonywania wyrobów tapicerowanych lub umiejętność sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej w zakresie procesów produkcyjnych związanych z przetwarzaniem drewna), jednakże część z nich uczniowie mogą także uzupełnić na stanowisku pracy (np. umiejętność wykonywania i wykańczania wyrobów z wikliny i innych materiałów plecionkarskich lub umiejętność wykonywania prostych prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie). Wyjątek stanowi umiejętność w zakresie organizowania prac związanych z wykonywaniem wyrobów koszykarskich i plecionkarskich, którą – według badanych – można nabyć wyłącznie na stanowisku pracy.

Do kluczowych kompetencji ogólnozawodowych najczęściej zalicza się wiedzę teoretyczną związaną z zawodem (m.in. umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych lub umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określanie przyczyn ich powstawania). Kompetencje z grupy ogólnozawodowych uczniowie w większości mogą nabyć już w trakcie kształcenia w szkole (np. umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych), a na późniejszym etapie część z nich mogą uzupełnić także na stanowisku pracy (np. umiejętność rozróżniania typów uszkodzeń drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych).

Pracodawcy często wskazywali, iż kompetencje zaliczane do grupy ogólnych można najczęściej uzyskać na etapie kształcenia w szkole. Część z nich może zostać uzupełniona na stanowisku pracy. Kompetencją najbardziej uniwersalną pod względem możliwości jej uzyskania jest znajomość przepisów BHP, którą można uzyskać zarówno w pracy, w szkole, jak i poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.

Poniższa tabela stanowi zestawienie kluczowych kompetencji oczekiwanych od absolwentów w poszczególnych zawodach branży drzewno-meblarskiej.

Tabela 17. Kluczowe kompetencje w zawodach branży drzewno-meblarskiej

NAZWA ZAWODU	KLUCZOWE KOMPETENCJE
Koszykarz-plecionkarz	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych
	umiejętność określania właściwości drewna i tworzyw drzewnych
	umiejętność rozróżniania wad drewna oraz określanie przyczyn ich powstawania
	umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych
Pracownik pomocniczy stolarza	umiejętność rozpoznawania gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych stosowanych w stolarstwie
	umiejętność rozróżniania typów uszkodzeń drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych
	umiejętność dobierania przyrządów pomiarowych stosowanych w stolarstwie
	umiejętność wykonywania prostych prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie
	umiejętność wykonywania prostych napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
Stolarz	wykonywanie prac porządkowych na stanowisku pracy oraz na terenie zakładu stolarskiego
	umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określania przyczyn ich powstawania
	umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych
	umiejętność wykonywania wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych
	umiejętność wykonywania napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
Tapicer	umiejętność wykonywania prac związanych z obsługą oraz konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie
	umiejętność rozróżniania rodzajów uszkodzeń materiałów tapicerskich oraz przyczyn ich powstawania
	umiejętność usuwania uszkodzeń powstałych w materiałach tapicerskich
	umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych
	umiejętność wykonywania wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich
	umiejętność wykonywania napraw i renowacji wyrobów tapicerowanych
Technik technologii drewna	umiejętność dokonywania pomiarów niezbędnych do wykonania wyrobów tapicerowanych
	umiejętność rozpoznawania wad drewna oraz określanie przyczyn ich powstawania
	umiejętność rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych
	umiejętność organizowania i wykonywania prac związanych z wykonywaniem wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych
	umiejętność organizowania i wykonywania prac związanych z naprawą, renowacją i konserwacją wyrobów z drewna
	umiejętność programowania oraz obsługi obrabiarek i urządzeń stosowanych w procesie przetwarzania drewna
	umiejętność sporządzania dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i technologicznej w zakresie procesów produkcyjnych związanych z przetwarzaniem drewna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań jakościowych (IDI) i ilościowych oraz wiedzy eksperta

Oferta programowa edukacji stacjonarnej i szkoleń winna uwzględniać kompetencje i umiejętności opracowane z uwzględnieniem rekomendacji pracodawców. Programy kształcenia w szkołach branżowych powinny w szczególności uwzględniać następujące umiejętności: rozpoznawanie gatunków drewna, materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych, organizacja pracy, umiejętność wykonywania i wykańczania wyrobów z wikliny, umiejętność obsługi narzędzi pomiarowych, umiejętność sporządzania szkiców i rysunków technicznych oraz umiejętność montażu gotowych półfabrykatów.

Z uwagi na sektor badawczo rozwojowy i możliwości wdrożenia innowacji materiałowo-technologicznych w strukturach klastrowych w kolejnych latach niezbędne będzie kształcenie specjalistów. W tym celu rekomenduje się wykształcenie brokerów wiedzy umożliwiających przepływ informacji między strukturami klastrowymi jednostkami badawczo-rozwojowymi, a także cykliczne organizowanie seminariów i warsztatów. Mogą oni precyzyjnie opracowywać oczekiwane przez pracodawców z branży drzewno-meblarskiej kompetencje i umiejętności w odniesieniu do poszczególnych zawodów.

W opinii uczestników badań jakościowych, luką kompetencyjną wśród absolwentów jest umiejętność montażu z gotowych elementów i obsługi obrabiarek numerycznych (w szczególności w zawodzie **stolarz**). Kompetencje te częściowo można nabyć w szkole, lecz z uwagi na postęp technologiczny szkoła może nie być w stanie oferować najnowszego sprzętu do nauki, wówczas powstaje luka i konieczne jest uzupełnienie brakującej wiedzy w zakładzie pracy. Szkoła w tej sytuacji mogłaby rozszerzyć ofertę edukacyjną o wyjazdy szkoleniowe i szerszą współpracę z pracodawcami, którzy dysponują odpowiednim zapleczem do nauki.

Wsparciem branży może być oferta szkoleń zawodowych połączonych z praktyką w zakładach, a także oferta szkoleń dofinansowanych – rekomenduje się zatem nawiązanie współpracy z instytucjami szkoleniowymi w tym zakresie. Zaleca się, by instytucje w ramach tej współpracy organizowały szkolenia m.in. dla **stolarzy** w zakresie obsługi obrabiarek numerycznych, dla **tapicerów** w zakresie szycia na maszynie, bądź dla **techników technologii drewna** w zakresie obsługi specjalistycznych programów komputerowych (SolidWorks oraz AutoCAD).

Pracodawcy zadeklarowali, iż bardzo rzadko udaje się w trakcie rekrutacji znaleźć i zatrudnić odpowiedniego kandydata. Aby poradzić sobie z brakiem kompetencji i kwalifikacji u nowo zatrudnionych, pracodawcy szkolą ich na własną rękę już po zatrudnieniu, bądź przesuwają na inne stanowiska jeśli pozwalają na to kompetencje nowo zatrudnionych. W ich opinii osoba, która nie radzi sobie jako **stolarz**, może okazać się bardzo dobrym **pracownikiem pomocniczym stolarza** lub monterem mebli.

Współpraca szkół z pracodawcami nie musi ograniczać się wyłącznie do praktyk zawodowych oraz wypełniania luk kompetencyjnych. Istnieje szereg sposobów, aby pracodawcy promowali pożądane zawody. Mogą tworzyć klasy patronackie, dzięki którym przygotowują uczniów do pracy w zawodzie, oferując im jednocześnie gwarancję zatrudnienia. Pracodawcy mogą także oferować stypendia dla najlepszych uczniów. Takie rozwiązanie zaleca się w szczególności w przypadku zawodów, które nie cieszą się zbyt dużym zainteresowaniem wśród uczniów (**tapicer, pracownik pomocniczy stolarza**). Co więcej, uczniowie mogliby realizować zajęcia praktyczne oraz płatne staże w firmach, a także korzystać ze sprzętu, do którego w szkole nie mają dostępu (także podczas organizowanych przez szkołę wizyt w zakładzie pracy). Zaleca się organizację zajęć praktycznych u pracodawców w zakresie: dobierania przyrządów pomiarowych oraz wykonywania prostych prac związanych z obsługą i konserwacją maszyn i urządzeń stosowanych w stolarstwie (**pracownik pomocniczy stolarza**), wykonywania oraz montażu wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych oraz obsługi i konserwacji maszyn i urządzeń stosowanych w tym celu (**stolarz**), wykonywania wyrobów tapicerowanych i prac dekoratorskich (**tapicer**), a także rozróżniania uszkodzeń materiałów drzewnych i tworzyw drzewnych oraz organizowania i wykonywania prac związanych z wykonywaniem wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych (**technik technologii drewna**).

Warto rozważyć wdrożenie kształcenia modułowego w zawodzie **technik technologii drewna** gdyż absolwenci oraz uczestnicy badania jakościowego wskazywali, iż liczba zajęć dotyczących specjalistycznych programów komputerowych (m.in. AutoCAD, SolidWorks) i przygotowania z rysunku technicznego jest niewystarczająca. Co istotne, są to kompetencje często oczekiwane od kandydatów do pracy w tym zawodzie. W kształceniu modułowym podczas zajęć (modułów) uczniowie podzieleni są na mniejsze grupy, co może sprawić, iż lepiej będą przyswajając wiedzę. Te braki można uzupełniać także na praktykach bądź u pracodawców.

Rekomenduje się organizowanie spotkań nauczycieli z przedstawicielami branży, podczas których rozmawialiby na temat nowości i trendów branży. Wiedzę nauczycieli w tym zakresie można aktualizować także poprzez odpowiednie szkolenia w CKZ. Nauczyciele mogliby tą wiedzę przekazywać uczniom przyczyniając się do przybliżania im wiedzy o branży (**koszykarz-plecionkarz, stolarz, tapicer**). Jest to szczególnie istotne w zawodzie **stolarza**, który w swojej pracy niejednokrotnie musi doradzać klientom w oparciu o aktualnie panujące trendy.